

Barns och ungas perspektiv och delaktighet inom parkförvaltning

– En fallstudie av svenska kommunala parkförvaltningsenheter

Children's and youth's perspectives and participation in park management – A case study of Swedish municipal park management units

Nina Evelina Törn

Självständigt arbete • 30 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för människa och samhälle
Outdoor Environments for Health and Well-being - Master's Programme
Alnarp 2021

Barns och ungas perspektiv och delaktighet inom parkförvaltning – En fallstudie av svenska kommunala parkförvaltningsenheter

Children's and youth's perspectives and participation in park management – A case study of Swedish municipal park management units

Nina Evelina Törn

Handledare: Märit Jansson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Mats Gyllin, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för människa och samhälle

Bitr. examinator: Fredrika Mårtensson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för människa och samhälle

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: Avancerad nivå, A2E

Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0858

Program/utbildning: Outdoor Environments for Health and Wellbeing

Kursansvarig inst.: Institutionen för människa och samhälle

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2021

Nyckelord: barn, ungdomar, deltagande, barns perspektiv, barnperspektiv, parkförvaltning, grönområdesförvaltning, kommunal verksamhet

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för människa och samhälle (ingen avdelning)

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Kommuner har ett viktigt uppdrag i att inkludera barns och ungas perspektiv och delaktighet i samhällsutvecklingen. I och med att Barnkonventionen blev svensk lag i januari 2020 har barns och ungas rätt att höras och vara delaktiga vid beslut som rör dem stärkts. Det här medför en stor utmaning för bland annat de som ansvarar för förvaltningen av utemiljöer, då deras arbete har en stark koppling till barns och ungas behov och direkt inverkan på deras livsvillkor. Parkförvaltningar har identifierats som en viktig aktör för att förvalta och utveckla barnvänliga miljöer, dock finns det en osäkerhet om hur detta ska tillämpas. Den här studien har haft som syfte att studera hur parkförvaltningar arbetar med dessa frågor idag och identifiera viktiga faktorer. En fallstudie med parkförvaltningar från tre olika kommuner genomfördes, de valdes baserat på att de visat att de aktivt arbetat med barns och ungas delaktighet. Metoden inkluderade semistrukturerade intervjuer med totalt fyra informanter från fyra olika avdelningar på kommunernas parkförvaltningar, samtliga med erfarenhet av dialogprocesser med barn och unga. Resultaten visar att det finns etablerade arbetsmetoder och strategier på förvaltningarna i de undersökta kommunerna. Studien tar upp ett antal exempel på hur förvaltningarna arbetar strategiskt för att utveckla lösningar och möta barn och ungas behov. Förvaltningarna möter liknande utmaningar i sitt arbete som utgörs av: begräsningar i budget, tid, kunskap och personal. Resultaten indikerar att bristande resurser försämrar barns och ungas möjligheter att vara delaktiga vid förvaltningen och utvecklingen av utemiljön. Förvaltningarnas styrkor definierades som: korta ledtider, projekt som rör barn och unga och samarbeten med skolor, förskolor och fritidsgårdar för att nå barn och unga i kommunen. De har även etablerade rutiner kring dialogprocesser av varierande form och storlek som inkluderar barns och ungas perspektiv under olika faser av byggprocessen. Behovet av återkoppling identifieras som en del av erfarenhetsöverföringen inom organisationerna men också som en viktig aspekt av dialogen med barn och unga. Ett annat förbättringsområde är utvecklingen av anpassade kommunikationsvägar för barn och unga, mer delaktighet på policy och operationell nivå samt implementera olika former av samstyrning främjar delaktighet och skapa mer engagemang.

Nyckelord: barn, ungdomar, deltagande, barns perspektiv, barnperspektiv, parkförvaltning, grönområdesförvaltning, kommunal verksamhet

Abstract

Municipalities have an important mission in including children's and young people's perspectives and participation in urban planning. Since the Convention on the Rights of the Child became Swedish law in January 2020, the right of children and young people to be heard and involved in decisions concerning them has been strengthened. This poses a major challenge for, among others, those responsible for the management of outdoor environments, as their work is strongly linked to the needs of children and young people and has a direct impact on their living conditions. Park administrations have been identified as an important factor in managing and developing child-friendly environments, but there is also uncertainty about how this will be applied among managers. This study aims to study how park administrations work with these issues today and identify important factors. A case study with park administrations from three different municipalities was conducted, selected based on the fact that they actively worked with the participation of children and young people. The method included semi-structured interviews with four informants from four different departments of municipal park administrations, all with experience in dialogue processes with children and young people. The results show that there are established work methods and strategies in the administrations of the municipalities examined. The study presents a number of examples of how the administrations work strategically to develop solutions and meet the needs of children and young people. Administrations face similar challenges in their work: budgetary, time and staff limitations. The results indicate that a lack of resources impairs the ability of children and young people to be involved in the management and development of the outdoor environment. However, short lead times and specific projects that concern children's and youth's places were seen as a possibility for involving children and youth in decision making. The park management reaches children and young people in the municipality mainly through existing collaborations with schools, preschools, and youth centers. They have established routines regarding dialogue processes of varying shape and size that include children's and young people's perspectives during different phases of the construction process. The need for feedback is identified as part of the transfer of experience within organizations but also as an important aspect of dialogue with children and young people in the municipality. Another area of improvement is the development of suitable channels of contact for children and youth to be able to make themselves heard in issues regarding the management of outdoor spaces. They also need to develop adapted communication paths for children and young people, enable more participation at the policy and operational level, and implement different forms of co-governance to promote participation and create more engagement among children and youth.

Keywords: children, youth, participation, children's perspectives, child-centered perspective, park management, green space management, municipal activities

Förord

Under masterprogrammet *Outdoor environments for health and well-being* på Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp har jag lärt mig mer om relationen mellan utemiljö och människor. Här lyftes de hälsofrämjande egenskaperna som förenar oss människor men också de specifika behov och preferenser som finns hos olika typer av användare. Mitt intresse för barns och ungas perspektiv väcktes under kursen *Utomhusmiljöer för barn och ungdom*. Då insåg jag vikten av att tillgängliggöra och anpassa utomhusmiljöer för barns och ungas lek, lärande och utveckling. Jag såg också hur barns och ungas behov ofta åsidosätts för andra intressen i stadsutvecklingen. Den 1 januari 2020 blev Barnkonventionen lag i Sverige vilket innebär att bland annat kommuner fick ett större krav på sig att beakta barns och ungas intressen vid utvecklingen och förvaltningen av utemiljön. Jag blev nyfiken på hur kommunerna arbetade med dessa frågor. Hur går de till väga för att främja barns och ungas perspektiv och delaktighet vid beslutsfattande? Valet föll på parkförvaltningen då deras arbete har en direkt inverkan på barns och ungas närmiljö och även ger möjligheter till praktiskt deltagande. Jag hoppas att arbetet ska kunna bidra med kunskap som kan användas för att förbättra utemiljöerna för barn och unga och främja deras delaktighet inom såväl planering, design och förvaltning.

Nina Evelina Törn
Maj 2021, Konga

Innehållsförteckning

Tabell- och figurförteckning	10
1. Inledning	11
1.1. Bakgrund	11
1.2. Syfte och frågeställningar	15
2. Teoretiskt ramverk	16
2.1. Delaktighet och styrning inom parkförvaltning.....	16
2.1.1. Befintliga verktyg för delaktighet vid planering av utemiljön	20
2.2. Barns och ungas delaktighet	21
2.2.1. Definitioner av begrepp.....	21
2.2.2. Olika syn på barns och ungas delaktighet.....	23
2.2.3. Barns och ungas rätt till delaktighet.....	24
2.2.4. Former av delaktighet för barn och unga.....	26
3. Metod	32
3.1. Tillvägagångssätt.....	32
3.1.1. Fallstudie.....	32
3.1.1. Semistrukturerade intervjuer.....	33
3.1.1. Tematisk analys	34
3.2. Fallbeskrivning.....	34
3.3. Etiska överväganden	36
4. Resultat	37
4.1. Arbetsmetoder och strategier	37
4.1.1. Styrdokument, program och policys	37
4.1.2. Samarbeten inom och utanför organisationen.....	38
4.1.3. Projekt och områden där barn och unga kan vara delaktiga	40
4.1.4. Faser där barn och unga ges möjlighet att vara delaktiga	42
4.1.5. Kommunikationsvägar mellan parkförvaltning och barn och unga	45
4.2. Förutsättningar för deltagande	46
4.2.1. Resurser i form av personal, budget och tid.....	47
4.2.2. Kunskap om barns och ungas behov	48
4.2.3. Rutiner för arbetet.....	49

5. Diskussion.....	52
5.1. Resultatdiskussion.....	52
5.2. Metoddiskussion.....	55
6. Slutsats.....	57
6.1. Förslag till vidare forskning.....	58
Referenser.....	59
Tack	65
Bilagor	66

Tabell- och figurförteckning

Tabell 1 Former av delaktighet.....	31
Figur 1 Parkorganisationsmodellen, efter Randrup & Persson (2009) och Jansson (2009)	17
Figur 2 Former av styrning, efter Arnouts et al.(2012)	18
Figur 3 Efter The G&M model av Jansson et.al (2020)	19
Figur 4 Olika steg i dialogprocessen, efter (Boverket, 2021).....	21
Figur 5 Nivåer av delaktighet, efter Treseders Degrees of Participation (1997) egen översättning	28
Figur 6 Nivåer av delaktighet, efter Shier (2001) svensk översättning av Egen växtkraft (2001)	29

1. Inledning

Arbetets bakgrund består av en kort beskrivning av tidigare forskning gällande barns och ungas delaktighet och perspektiv inom parkförvaltning. Här utformas en problemformulering och en kunskapslucka identifieras som slutligen mynnar ut i arbetets syfte och frågeställning.

1.1. Bakgrund

Barns och ungas levnadsvillkor påverkas av hur deras närmiljö planeras och sköts, och vilka möjligheter som finns för dem att påverka detta (Fjørtoft, 2001). Trots detta är de till stor del uteslutna från den formella planeringsprocessen och sällan representerade formellt vid politiska beslut som rör lokal planering och skötsel av offentliga miljöer (Spencer & Woolley, 2000; van Lieshout & Aarts, 2008). I och med att Barnkonventionen blivit lag, har Sveriges kommuner åtagit sig att bland annat beakta barns bästa i alla åtgärder som rör dem (artikel 3) och ge dem möjligheter att komma till tals och påverka i alla frågor som rör dem (artikel 12) (Regeringskansliet, 2018; UNICEF, 2018). Kommunerna har en viktig uppgift att fylla för att införliva Barnkonventionen i samhällsplaneringen då de beslut som fattas rörande markanvändning, bebyggelse, infrastruktur och rumslig utveckling har en direkt påverkan på barns och ungas liv och levnadsvillkor (Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2009).

Barnkonventionens definition av barn rör alla individer upp till 18 år men i den här studien kommer en mer allmän indelning av barn och unga/ungdomar användas med syfte att lyfta fram deras specifika behov och preferenser. Den första gruppen; *barn* avser här individer i åldrarna 0–12 år och med *unga* eller *ungdomar* i det här avseendet menas individer i åldrarna 13–18 år.

Majoriteten av barn och unga idag växer upp i närheten av eller i urbana miljöer (Spencer & Woolley, 2000). Urbaniseringen leder till färre öppna platser och ökad trafik vilket innebär en utmaning i att avsätta och behålla tillräckligt med ytor för barns behov (Cele & Burt, 2015; Fjørtoft, 2001). På landsbygden, medför en ökad centralisering att bland annat ungdomsgårdar, skolor och butiker stängs vilket medför att utemiljön bli mindre meningsfull för de unga (Cele & Burt, 2015). Begränsningar i barns och ungas fysiska och sociala utemiljöer i kombination med

vuxnas oro och farhågor har lett till att barn och unga idag spenderar allt mindre tid utomhus (Childress, 2004; Karsten, 2005; Taylor & Kuo, 2006). Studier visar att barns utomhuslek idag är mer begränsad i form av tid, sällskap och aktivitet än tidigare generationers och att barn i Skandinavien spenderar en stor del av sin tillvaro i hemmet, på skolan eller i fritidsaktiviteter (Rasmussen, 2004; Karsten, 2005).

Fokus för barns och ungas deltagande har oftast kretsat kring frågor om fysisk planering och stadsutveckling (Francis & Lorenzo 2002). Idag finns flera etablerade verktyg för medborgardeltagande inom lokal planering (t.ex. barnkonsekvensanalys, samråd och dialogprocesser) (Boverket 2020; SKR, 2021). Parkförvaltning utgör en möjlighet för barn att vara direkt delaktiga både vid planering av utemiljöer och praktiskt vid genomförande (Jansson et al., 2016). Jansson och Lerstrup (2020) menar att skötsel, upprustningar och nyanläggningar har en direkt påverkan på utemiljöns kvaliteter och således barns och ungas relation till platser. Användaren ses idag som en avgörande beståndsdel inom parkförvaltningen och har stor påverkan på dess arbete (Randrup & Persson 2009), ett arbete som främst består i att bibehålla och utveckla utemiljöns kvalitet för att tillföra mervärde och relevans för användarna med anpassning till deras behov och preferenser (Jansson & Lindgren 2012; Dempsey & Smith 2014; Jansson et al. 2019).

Traditionellt har beslut, mål och visioner om utemiljöns utveckling och förvaltning fattats av beslutsfattare på policynivå nationellt, regionalt och lokalt utan användarnas inflytande (Arts & Visseren-Hamakers 2012). Arbetet att förverkliga dessa planer har sedan utförts av professionella på taktisk och operationell nivå (Randrup & Persson 2009). Dagens ökade initiativ för mer insyn och deltagande i beslutsprocesser för medborgare har medfört nya utmaningar för kommunorganisationen i förvaltningen av utemiljön (Jansson et al. 2020a). Den hierarkiska styrningen som tidigare varit gällande har tappat sin legitimitet och anses idag ineffektiv och föråldrad (Arts & Visseren-Hamakers 2012). Istället föreslås nya former av styrning som till exempel sam-, och självstyrning, vilka möjliggör delaktighet och där samarbete med privata aktörer och användare är en förutsättning (Buijs et al. 2016).

Parkförvaltningens arbete är intressant ur barns och ungas perspektiv, då det har en direkt påverkan på utemiljön och hur den uppfattas av barn och unga (Jansson & Lerstrup 2020). Genom att parkförvaltningen möjliggör delaktighet kan de skapa och förvalta utemiljöer som är bättre anpassade efter barns och ungas behov och preferenser. Det finns ofta en ambition att öka barns delaktighet inom parkförvaltningen idag, men det finns också utmaningar som exempelvis begränsad budget och en brist på kunskap hos förvaltare (Jansson et al., 2020). Studier har visat att förvaltare endast delvis förstår barns perspektiv och användning av utemiljön och att det finns en utbredd osäkerhet kring hur barn och unga ska

involveras i processer som rör utemiljön (Bell et al., 2003; Cele, 2006; Jansson, 2015).

Att det är hälsosamt att spendera tid utomhus är allmänt känt. Studier har visat att tillgång till utomhusmiljöer bidrar till ökad fysisk och mental hälsa hos barn och unga, vilket stödjer olika delar av deras utveckling och bland annat minskar risken för övervikt och psykisk ohälsa senare i livet (Korpela et al., 2001, 2002; Bell et al., 2008; Engemann et al., 2019). Genom att leka och umgås utomhus utvecklas barns och ungas kognitiva, fysiska och sociala förmågor (Childress 2004; Travlou et al., 2008; van Lieshout & Aarts, 2008). Barn och unga med möjlighet att fritt utforska utemiljön får en starkare anknytning till platsen, ökad lokalkännedom och känsla av samhällsgemenskap (O'Brien et al., 2000; Malone, 2013). Genom rörelsefrihet erhåller barn och unga unik kunskap om sin närmiljö och dess användning som kan hjälpa vuxna att förstå området och lösa frågor vid planering (Clark & Percy-Smith, 2006). Rörelsefrihet är således en förutsättning för såväl informellt som formellt deltagande (Björklid & Nordström, 2012).

Barn föredrar generellt att ha tillgång till välskötta platser som vårdas och upplevs som säkra (Elsley 2004) men de uppskattar också platser som upplevs som övergivna där de har frihet att använda platsen som de vill och vara kreativa (Jansson et al., 2016). Rasmussen (2004), benämner dessa platser som "Children's places"; det är platser som barnen väljer själva, som inte är avsedda för dem och som vuxna ofta är omedvetna om. Barn kan utveckla starka känslomässiga band till dessa platser, som bland annat erbjuder trygghet och möjlighet för barn att skapa sin egen identitet men också kan hjälpa dem att upprätthålla självkänsla, minska ångest och hantera stress (Chawla 1992; Korpela et al. 2002; Chatterjee 2005; Jack 2008).

Barn fokuserar i störst utsträckning på en plats funktion och vad miljön kan erbjuda dem i form av meningsfulla aktiviteter som är kompatibla med deras individuella behov så kallade *affordances* (Gibson 1979; Heft 1988). En barnvänlig utemiljö uppmuntrar upptäckarlust och erbjuder en mängd olika aktiviteter och sociala interaktioner (Chatterjee, 2005). Sandseter (2007) har kategoriserat sex olika former av lek som anses viktiga för barns motoriska och kognitiva utveckling där bland annat höga höjder, hög fart och möjlighet att gömma sig ("försvinna") ingår. Det är kvaliteter som ofta ingår i naturmiljöer med inslag av till exempel slänter, stenar, träd och öppna ytor (Fjørtoft 2001).

Unga människors förhållande till offentliga miljöer är komplext å ena sidan har de få andra platser att socialisera på och de är därför flitiga användare av offentliga miljöer, men å andra sidan så ses dem ofta som oönskade på offentliga platser (Matthews et al. 2000; van Lieshout & Aarts 2008; Vanderstede 2011). Även om ungas användning av den offentliga miljön minskar till följd av en ökad användning av virtuella mötesplatser, så har dem fortfarande en viktig betydelse för ungas socialisering och formande av identiteter (Childress 2004b; Travlou et al. 2008; van

Lieshout & Aarts 2008). Gröna miljöer och platser för rekreation är populära bland unga, de värderas bland annat för möjligheten till sociala kontakter och aktiviteter (Mäkinen & Tyrväinen 2008; Vanderstede 2011). Trots att ungdomar är vana användare av offentliga utemiljöer och påverkar den informellt genom sin närvaro och platsskapande, så är de inte (väl)representerade formellt vid politiska beslut som rör utemiljön (van Lieshout & Aarts, 2008).

För att skapa och utveckla miljöer anpassade för barns och ungas behov bör hänsyn tas till deras åsikter i beslutsfattandet vid planering och förvaltning av utemiljön och möjliggöra såväl formellt som informellt deltagande (Horelli, 2007; Nordström, 2010; Björklid & Nordström, 2012). Det innebär att planerare, landskapsarkitekter och andra yrken som arbetar inom planering, utformning och förvaltning av den fysiska utemiljön behöver förstå barns perspektiv och behov (Kirby et al. 2003). Vilket i sin tur kan leda till att effektivare, mer relevanta och hållbara beslut antas (Chatterjee, 2005). Europarådet (2003) beskriver vikten av ungas aktiva deltagande för en positiv samhällsutveckling enligt följande:

Ungdomars aktiva deltagande i beslut och åtgärder på lokal och regional nivå är avgörande om vi ska kunna bygga upp mer demokratiska, inkluderande och välmående samhällen. Deltagande i ett demokratiskt liv i alla samhällen handlar om mer än att rösta eller ställa upp i val, även om dessa är viktiga element. Delaktighet och aktivt medborgarskap handlar om att ha rätt, medel, utrymme och möjlighet – och stöd vid behov – att delta i och påverka beslut och delta i åtgärder och aktiviteter för att bidra till att bygga ett bättre samhälle. (Europarådet 2003, s. 5) (egen översättning)¹

Björklid & Nordström (2012) har visat att barns och ungas perspektiv på utemiljön ofta skiljer sig åt från vuxnas, då de fokuserar mer på funktion och möjligheter till aktiviteter än vuxna. De visar också att yrkesverksamma med ett barncentrerat perspektiv (barnperspektiv) identifierar samma viktiga kvaliteter för en barnvänlig miljö i staden som barn själva (barns perspektiv); såsom minskad trafik och tillgång till allmänna utrymmen, grönområden och mötesplatser. Detta innebär att vuxna med barnperspektiv kan vara viktiga förespråkare för barns behov och fungera som en bro mellan barns och vuxenvärldens erfarenheter.

Det behövs mer kunskap om vilka metoder och strategier som kan användas för att framgångsrikt integrera barns och ungas deltagande och perspektiv, inte minst inom kommunal parkförvaltning (Bell et al., 2003; Jansson & Lindgren, 2012). Kunskaper och erfarenheter från offentliga tjänstepersoner med erfarenhet kring dessa frågor, kan därför visa på faktorer som är väsentliga för hur svenska lokala

¹ “The active participation of young people in decisions and actions at local and regional level is essential if we are to build more democratic, inclusive and prosperous societies. Participation in the democratic life of any community is about more than voting or standing for election, although these are important elements. Participation and active citizenship is about having the right, the means, the space and the opportunity and where necessary the support to participate in and influence decisions and engage in actions and activities so as to contribute to building a better society.” (Europarådet, 2003, s. 5)

myndigheter kan integrera barns perspektiv och delaktighet i kommunal parkförvaltning.

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien är att undersöka hur svenska kommuner integrerar barns och ungas perspektiv och möjliggör delaktighet inom parkförvaltning. Denna studie ger sig ut för att besvara följande forskningsfrågor:

- Hur går arbetet till i kommuner med erfarenhet från att integrera barns och ungas perspektiv och deltagande inom parkförvaltningen?
- Vilka faktorer är väsentliga för att möjliggöra och integrera barns och ungas perspektiv och deltagande i kommunal parkförvaltning?

2. Teoretiskt ramverk

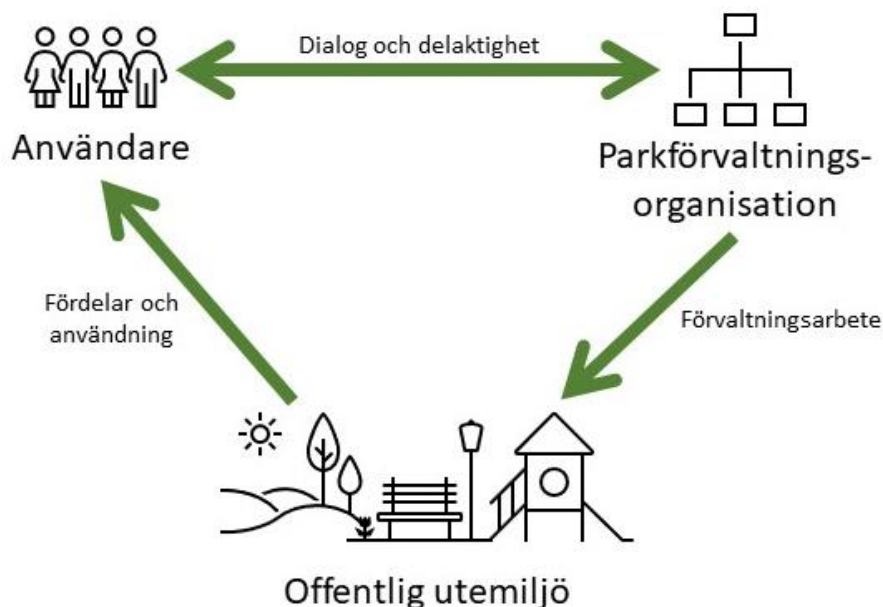
I följande avsnitt presenteras några av de teorier och begrepp som rör barns och ungas delaktighet som samhällsmedborgare, främst inom området fysisk planering och parkförvaltning. Fokus ligger på organisationer och statliga myndigheters ansvar att upprätthålla och möjliggöra barns och ungas medborgliga rättigheter. Särskilt avgörande är barns och ungas rätt att få uttrycka sina åsikter, bli hörda och vara med och påverka i frågor som rör dem. Här beskrivs också definitioner av begrepp, olika former av deltagande samt kriterier rörande barns och ungas delaktighet inom statliga myndigheter.

2.1. Delaktighet och styrning inom parkförvaltning

Traditionellt har landskapsutveckling skett linjärt (top-down) i en hierarkisk och kronologisk form och utan aktivt användarinflytande (Arts & Visseren-Hamakers 2012). I och med ett ökat fokus på medborgardelaktighet och demokratiska beslutsprocesser, ses denna form av styrning idag som föråldrad, ineffektiv och icke-legitim (Arts & Visseren-Hamakers 2012; Sveriges Ungdomsorganisationer 2016; UNICEF 2018; Barnombudsmannen, 2021). Ansvaret att möjliggöra deltagande ligger hos kommunala organisationer; det är genom deras agerande, rutiner och de förutsättningar som de ger, som utemiljön kan anpassas efter användarnas behov (Jansson et al. 2020a). Det har inneburit nya utmaningar för bland andra parkförvaltningar att involvera medborgare och användare av utemiljön i dialog och beslutsfattande (Jansson et al., 2020). Detta har gett upphov till nya metoder och arbetssätt men också olika former av samstyrning som möjliggör ökad delaktighet och inflytande inom organisationen (Buijs et al., 2016).

Parkförvaltningens uppdrag är starkt kopplat till användarnas behov och preferenser gällande utemiljön (Jansson & Lindgren 2012). Dempsey & Smith (2014) menar att parkförvaltningens uppdrag ligger i att förvalta och utveckla platsens kvalitet för att maximera dess värde för användarna. Arbetet består inte bara i att bevara platser genom skötsel utan också att utveckla dem och deras kvaliteter (vilket inkluderar planering och strategiskt arbete) (Jansson et al. 2020a). När det gäller barn så innebär detta att ta hänsyn till att de utvecklas och att deras behov och preferenser ändras över tid (Elsley 2004; Jansson et al. 2019, 2020a).

Vikten av användaren framgår i POU modellen (The park–organisation–user model) av Randrup & Persson (2009), där användaren är en av tre beståndsdelar (se figur 1). Modellen beskriver sambandet och relationen mellan parkorganisationens tre delar: utemiljö, förvaltningsorganisation och användare. Jansson (2009) anpassade modellen för att beskriva relationen mellan parkförvaltningen, barn som användare, förvaltningen av lekplatser och barns användning och behov.

Figur 1 Parkorganisationsmodellen, efter Randrup & Persson (2009) och Jansson (2009)

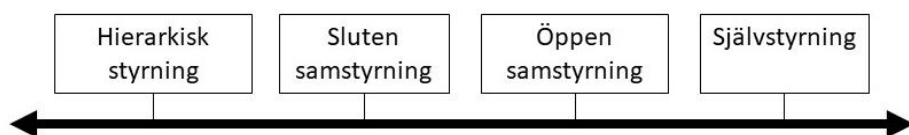
Ofta ses utvecklingen av landskap som uppdelat i flera faser där arbetsuppgifter och professioner har delats in i planering, gestaltning, konstruktion och förvaltning (Jansson et al. 2019). Dempsey & Burton (2011) har definierat de tre inledande momenten; planering, design och konstruktion som ”place-making” och förvaltning och skötsel som ”place-keeping”. Arbetsprocessen har beskrivits som linjär, där förvaltningen har setts som det sista steget i landskapsutvecklingen (Jansson et al. 2019). Parkförvaltningens arbete kan dock även vara mer långsiktigt och inkluderar aspekter av alla delar av utemiljöns utveckling (planering, gestaltning och förvaltning)(Jansson et al. 2019). Här ingår såväl kontinuerlig skötsel som utveckling och förbättringsarbete (Jansson & Lindgren 2012). Förvaltningen har kommit att inbegripa såväl om-planering, om-design och om-konstruktion som kontinuerlig skötsel av befintliga utemiljöer (Randrup & Persson 2009).

Organisatoriskt kan parkförvaltningen delas in i tre olika nivåer: policy (beslutsfattande), taktisk (professionell) och operationell (skötsel) (Randrup & Persson 2009). Policynivån benämns också som den politiska nivån som står för det strategiska arbetet och den långsiktiga visionen för utemiljöns utveckling. Dessa visioner bör vara baserade på grundliga planer och analyser som utförts på taktisk nivå, enligt Randrup och Persson (2009). På den taktiska nivån kan visioner och

mål konkretiseras och realiseras genom till exempel grönstrukturplaner, inventeringar och trädvårdsplaner. Den operationella nivån omfattar det praktiska arbetet som skötseln av utemiljön. Parkförvaltningar i de nordiska länderna har fokuserat till stor del på det operationella arbetet, vilket innebär att de ofta har saknat långsiktiga planer och visioner för utvecklingen av utemiljön (Randrup & Persson 2009).

Arnouts et al. (2012) har definierat olika sätt att organisera samhällsstyrning (governance): hierarkisk styrning, sluten samstyrning, öppen samstyrning och självstyrning (se figur 2). Formen av styrning beror på hur tätt eller löst knutet användarna eller de privata aktörerna är bundna till den offentliga organisationen, i det här fallet kommunorganisationen. Samstyrning innebär att kommunen samarbetar med en eller flera privata aktörer eller användare. Kommunen överför då en del av sin makt och ger möjlighet till delaktighet och inflytande vid beslutsfattande.

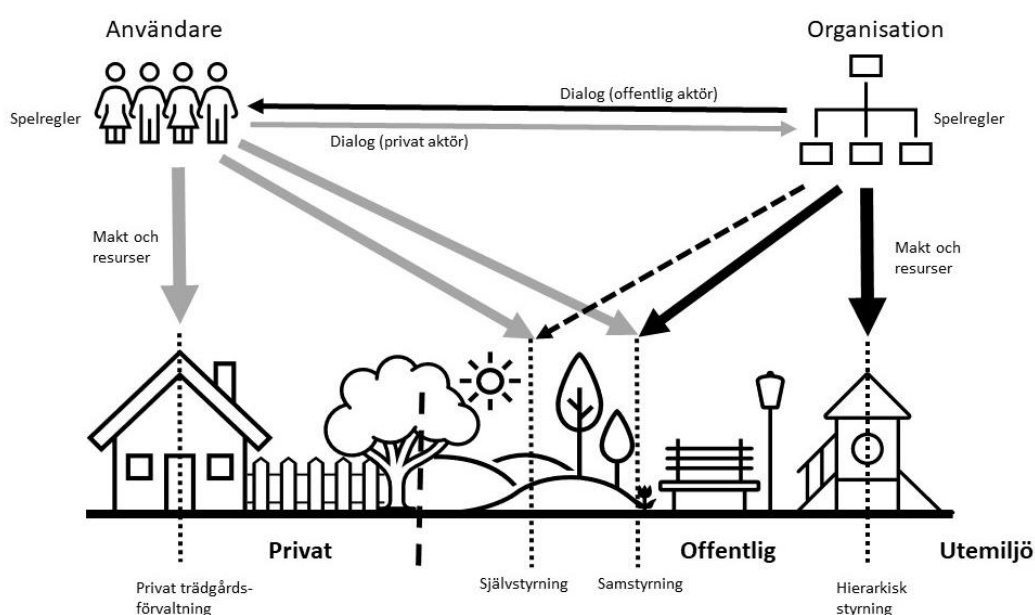
Samstyrning kan ske i sluten eller öppen form, beroende på hur tätt knutet samarbetet är mellan de olika parterna. Sluten samstyrning innebär ett tätt samarbete där kommunen överlåter ett specifikt område till användarna att förvalta i samförstånd med parkförvaltningen. Öppen samstyrning är en lösare form av samstyrning där förvaltningen kan överlåta en större del makt och ansvar för utveckling och förvaltning av utemiljön på en eller flera aktörer. Självstyrning definieras som oberoende, autonomt styre utan involvering av den ansvariga organisationen. För parkförvaltningen skulle detta kunna exemplifieras med allmänningar och odlingslotter, där kommunen överlämnar majoriteten eller hela beslutsfattandet och förvaltningen av ytan till privata aktörer/användare.

Figur 2 Former av styrning, efter Arnouts et al.(2012)

Enligt Arts et al. (2006) är det fyra faktorer som avgör formen av policyarrangemang: *diskursen* mellan aktörerna, *aktörerna*, deras *makt och resurser*, samt *spelregler*. Diskursen utgörs av både innehåll och riktning och behandlar såväl policydokument, program och policyåtgärder, som personliga åsikter och berättelser präglade av normer och värderingar hos de berörda aktörerna. Aktörerna i det här fallet avser alla som har en roll i arrangemanget, bland annat användare av utemiljön och parkorganisationen. Makt och resurser kan komma i många former och kan bestå av exempelvis mark, kompetenser, tid, pengar eller inflytande. Spelregler omfattar de formella och informella lagar, regler och förordningar som finns och påverkar arrangemanget.

De olika formerna av styrning (Arnouts et al. 2012), POU-modellen (Randrup & Persson 2009) och The policy arrangement model (Arts et al. 2006) har förts samman i The G&M model (Jansson et al. 2019) för att beskriva sambandet mellan utemiljön, parkorganisationen och dess styrning (se figur 3). Modellen kan användas för att analysera olika former av styrning för olika typer av utemiljö och användare kopplat till parkförvaltningens arbete och policys. De vertikala pilarna beskriver fördelningen av makt och resurser mellan användarna och parkorganisationen under olika former av styrning. De horisontella pilarna avser den diskurs eller samtalet som förs mellan de olika aktörerna (i det här fallet användarna av utemiljön och parkorganisationen).

Figur 3 Efter The G&M model av Jansson et.al (2020)

Jansson et al. (2020b) föreslår ”mosaic governance” av (Buijs et al. 2016) som en möjlig styrmodell för att inkludera flera olika typer av styrning för flera olika typer av utemiljöer och användare. Buijs et al. (2016) beskriver ”mosaic governance” som ett sätt att optimera användarens delaktighet i utvecklingen av utemiljön. Det handlar om att tillämpa en möjliggörande och stimulerande vägar för samstyrning för att utnyttja användarens fulla potential. Det är en styrning som fokuserar på medborgardeltagande och bottom-up (från medborgare) initiativ men som även kan inkludera de områden och projekt som initieras top-down (från styrande organisationer). I praktiken handlar det om att anpassa styrningen och skapa sektorsövergripande samarbeten för att forma olika arrangemang för olika typer av miljöer, användare och sociala och ekologiska omständigheter.

2.1.1. Befintliga verktyg för delaktighet vid planering av utemiljön

I följande avsnitt presenteras några etablerade verktyg för implementering av medborgardelaktighet inom kommunal organisation, som används främst inom planering. De är avsedda att användas av kommunen vid utvecklingsarbete av utemiljön för att möjliggöra deltagande och inflytande hos medborgarna. Begreppet medborgare inkluderar i det här avseendet ”alla som bor eller verkar i det aktuella området eller på annat sätt är berörda av planeringen” och är inte knutet till formellt medborgarskap (Boverket 2021a). Det är oklart i hur stor utsträckning verktygen används inom parkförvaltningen och i hur stor utsträckning barn och unga involveras, men de kan vara intressanta ur ett delaktighetsperspektiv.

Samråd innebär att kommuner ger medborgare möjlighet att lämna information, synpunkter och önskemål som berör översikts-, plan-, och detaljplaneförslag. Det är en skyldighet enligt plan- och bygglagen (PBL) men däremot finns det inga regleringar kring dess form eller omfattning (Boverket 2020). De synpunkter som kommer in under skedet för samråd och granskning kan öppna upp för användarnas behov och synliggöra dem, dessa ska sedan hanteras och tas i beaktning av kommunen under arbetet. Dock erbjuder samrådet små möjligheter till inflytande eftersom förslaget redan är väl underbyggt när det presenteras och tydliga ställningstaganden redan gjorts.

Medborgardialog kan ske när som helst under planprocessen och ingå som en del av samrådskedet men regleras inte av PBL. Det är ett initiativ som kan tas av kommuner för att ge medborgarna insyn i planeringen och ge dem möjlighet att påverka den (Boverket 2021a). Medborgardialogen bör ske tidigt i processen, enligt Boverket (2020) så att: ”medborgarnas kunskap, erfarenheter och behov kan ligga till grund för och väsentligt förbättra beslutsunderlaget”. Medborgarna har störst möjlighet till inflytande vid översiktsplanering, då kommunen vid detaljplanering redan tagit flera ställningstaganden innan dialogen inleds (Boverket, 2020).

Dialogprocessen har beskrivits av (Boverket 2021b) som en process bestående av fem steg; förberedelser, information, dialog, återkoppling och bekräftelse. Medborgardialogen utgör bara en del av hela dialogprocessen (se figur 1), och föregås av omfattande förberedelser inför medborgardialogen och information om deltagande till vald målgrupp. Dialogen kan utgöras av olika former av delaktighet och varierande grad av inflytande. Dialogen efterföljs av möjligheter till återkoppling och synpunkter under samrådet och granskningstiden, i det här skedet finns små möjligheter till inflytande.

Figur 4 Olika steg i dialogprocessen, efter Boverket (2021)

Barnkonsekvensanalys är ett verktyg för att säkerställa barns rättigheter vid beslutsfattande inom bland annat kommunal verksamhet (SKR, 2021). Den kan ingå som en del av en socialkonsekvensanalys och användas för att visa möjliga konsekvenser för barn vid en förändring av den fysiska miljön och värdera dessa (Boverket, 2020). Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan kommuner arbeta systematiskt för att säkerställa att ett barnperspektiv finns med i beslut som rör barn och unga (Barnombudsmannen, 2015). Sveriges Kommuner och Regioner (SKR, 2021) beskriver att barnkonsekvensanalysen bör baseras på: ”gällande lagstiftning, Barnkonventionens artiklar, aktuell forskning, synpunkter från beprövad erfarenhet, barnets sociala nätverk och barnets eller barnens synpunkter”. Enligt SKR (2021) är detta något som måste avvägas mot rådande omständigheter och andra faktorer som exempelvis ekonomi och intressekonflikter.

2.2. Barns och ungas delaktighet

2.2.1. Definitioner av begrepp

Det råder en viss förvirring kring många av begreppen som handlar om barns rättigheter och barns röster. Begrepp som till exempel barnperspektiv, och barns perspektiv, samt deltagande, påverkan och inflytande används synonymt i många olika sammanhang med olika syfte (Bergnehr, 2019). Det är viktigt att diskutera och komma överens om en tolkning eller definition av begreppen för att kunna sätta upp mål och utvärdera arbete som involverar delaktighet (Cockburn, 2005). Här inkluderas även begrepp kopplat till delaktighet inom kommunal verksamhet.

Chawla (2001) definierar begreppet delaktighet enligt följande:

Delaktighet är en process där barn och ungdomar engagerar sig tillsammans med andra människor kring frågor som berör deras individuella och kollektiva livsförhållanden. Deltagarna samverkar på ett sätt där de respekterar varandra, med avsikten att uppnå ett gemensamt mål. I processen upplever barnet att det spelar en värdefull roll i samhället.

Formella processer för deltagande skapar avsiktligt strukturer för barns engagemang genom att skapa mening och delaktighet i beslutsfattande. (Chawla, 2001, s. 2) (egen översättning)²

Delaktighet betyder olika saker för olika människor, och den lämpligaste formen av delaktighet vid ett givet ögonblick avgörs utifrån kultur, ålder, kön, miljö, politiska förhållanden och deltagarnas mål (Hart, 1992; Chawla, 2001). Björklid & Nordström (2012) skiljer på begreppen formell och informell delaktighet. Informell delaktighet innebär att barn och unga har möjlighet att fritt röra sig och upptäcka sin närmiljö, enskilt eller i grupp. På så sätt får de en unik kunskap och förståelse för utemiljöns funktioner och värden i relation till deras egna behov och preferenser. Informell delaktighet blir således en förutsättning för formell delaktighet för att barn och unga ska kunna bidra med sin syn på frågor gällande utemiljön och dess utveckling vid formella processer. Olika former av formell delaktighet diskuteras mer under avsnittet 2.1.4 Former av delaktighet).

Inflytande används med fördel när målet är att undersöka om barn (eller person i annan ålder) i en given stund och utifrån en given fråga har inflytande på det som görs och beslutas om. Att *påverka* sin omgivning är däremot något (ett) barn gör hela tiden, direkt och indirekt i egenskap av att vara en människa i samspel med andra; en individ, en aktör, påverkar alltid. (Bergnehr, 2019) s. 52

Egenmakt (eng. empowerment) kan definieras som 'erhållande eller förvärv av makt över egen situation och egna aktiviteter' (SAOL, 2009) och "individens eller en viss grupps förmåga att göra sig själv och sina idéer gällande i samhället" (Psykologiguide, 2021). Enligt Freire (1970/ 2000), härleds egenmakt från en kollektiv kritisk medvetenhet hos individer eller grupper om de orsaker som formar deras villkor. Det är först när de blir medvetna om att deras omständigheter inte bara formas av deras egna beteende, men också bredare sociala och historiska krafter, som de kan få makt över sin situation. Zimmerman (2000) påstår att individuellt och kollektivt deltagande är lika avgörande för egenmakt som kritisk medvetenhet och kontroll. Enligt honom kan egenmakt kopplas till människors välmående och deras möjlighet att aktivt delta i gemensamt beslutsfattande för att kunna förbättra sina liv, organisationer och samhällen. För organisationer innebär detta att skapa förutsättningar för delaktighet vid beslutsfattande och ge individer/grupper inflytande kring policys och tjänster.

Barnperspektiv och barns perspektiv är begrepp som ofta används synonymt även om de representerar två helt olika perspektiv. Barnperspektiv handlar om hur vuxna försöker förstå barns uppfattningar, erfarenheter, handlingar och åsikter i

² Participation is a process in which children and youth engage with other people around issues that concern their individual and collective life conditions. Participants interact in ways that respect each other's dignity, with the intention of achieving a shared goal. In the process, the child experiences itself as playing a useful role in the community. Formal processes of participation deliberately create structures for children's engagement in constructing meaning and sharing decision making. (Chawla, 2001, s. 2)

världen. Halldén (2003, s. 10) beskriver det som ”Att fånga barns röster och att tolka dem”. Det handlar om att en vuxen med syfte att verka för barns bästa, försöker tolka och förstå vilken plats barn ges i samhället och deras livsvillkor (Halldén, 2003; Arnér & Tellgren, 2006; Sommer et al., 2011). Barns perspektiv, används i plural form och betonar gruppen barn som en heterogen grupp med olikheter och ojämlika villkor (Qvarsell, 2003). Det representerar barns egna erfarenheter, uppfattningar och förståelse för sin livsvärld (Johansson, 2003; Sommer et al., 2011). Barns perspektiv är en förutsättning för delaktighet och kan kopplas till barns rättighet att göra sig hörd (Nordenfors 2010). Vuxna skapar utrymme för delaktighet och inflytande genom att samtala med barn, lyssna på deras åsikter och sträva efter att försöka förstå barns perspektiv (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2003; Arnér & Tellgren, 2006; Nordenfors, 2010).

2.2.2. Olika syn på barns och ungas delaktighet

Synen på barns deltagande inom planering och gestaltning av offentliga miljöer har sett olika ut under olika perioder, enligt Francis & Lorenzo (2002). De har identifierat sju olika perioder (sfärer) från 1960–70 talet och framåt, vilka karaktäriseras av olika synsätt på barns deltagande. Utvecklingen av varje sfär kan spåras till förändringar i det politiska och kulturella sammanhanget. Dessa har tidvis existerat parallellt och överlappat varandra och influerar fortfarande till stor del synen på barns och ungas delaktighet inom planering, design och förvaltning. Modellen kan användas för att identifiera olika typer av miljöer och vilka förutsättningar de ger barn och unga till inflytande.

Romantic realm är den tidigaste sfären och härstammar från 1960–70-talets medborgarrättsrörelse. Barn ses som lösningen på en problematisk utveckling i människors boende- och levnadsmiljöer och kan bidra till en bättre värld om de tillåts vara direkt delaktiga i designprocessen. I den romantiska sfären tror man att barn genom sin unika kunskap och kompetens kan ge förslag på mer innovativa och kreativa lösningar än vuxna. Under samma tidsepok uppkom också *Advocacy realm* som en reaktion på folkets brist på inflytande vid beslut som rörde deras liv. Planerare förespråkade barns rätt att göra sig hörda och företrädde deras behov vid beslutsfattande. Dock var inte barn direkt delaktiga vid beslutsfattande. *Needs realm* är ett forskningsbaserat tillvägagångssätt för att identifiera barns rumsliga behov och införliva dessa i formgivningen och utgörs främst av akademiker men har även kommit att inkludera planerare och formgivare. *Learning realm* består av projekt som involverar lärare och miljöpedagoger med syfte att ge barn nya kunskaper och färdigheter. Här anses läranderesultaten vara lika viktiga som de fysiska förändringarna av platsen. Inom *Rights realm* ses barn som medborgare med rättigheter som behöver skyddas och målet är att inkludera barns deltagande i planering och beslutsfattande inom stadsutveckling. Projekten har nära anknytning

till Förenta nationerna och liknande internationella organisationer, där fokus ligger på barns rättigheter snarare än deras miljöbehov. *Institutional realm* handlar om projekt som initieras av vuxna, där barn är delaktiga inom institutionella gränser som fastställts av vuxna, myndigheter och uppdragsgivare. *Proactive realm* har beskrivits som ”deltagande med vision”, och utgörs av planering i kombination med forskning, delaktighet och aktivitet för att engagera barn och vuxna i planering och design. Barn ses här som aktiva deltagare i processen men designers och planerare spelar också en viktig roll.

2.2.3. Barns och ungas rätt till delaktighet

Barn och unga har en unik kunskap om sina egna livsförhållanden, behov, intressen, idéer och synpunkter som härleder från direkta upplevelser (Kirby et al. 2003). När barn får möjlighet att vara delaktiga och komma till tals i frågor som rör dem så kan vuxna få en ökad förståelse för att agera utifrån deras behov vilket kan leda till effektivare, mer relevanta och hållbara beslut antas (Europarådet 2016).

"Om barn ska uppnå verkliga fördelar i sina egna liv och sina samhällen, och skapa en bättre framtid, kan de bara göra detta genom att vara aktiva medborgare, artikulera sina egna värderingar, perspektiv, erfarenheter och visioner för framtiden, använda dessa för att informera och vidta åtgärder i sin egen rätt och, där så är nödvändigt, bestrida dem som har makt över deras liv." (Percy-Smith & Thomas, 2009, s. 3) (egen översättning)³

Delaktighet är en grundläggande medborgerlig rättighet i ett demokratiskt samhälle. Förmåga, självförtroende och kunskap om hur denna rätt kan utövas kan endast erhållas genom praktiska erfarenheter av deltagande och inte bara genom teori, enligt Hart (1992). FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) förkunnar barns och ungas rätt att få komma till tals i alla frågor som rör dem och att de ska ha möjligheter att påverka (artikel 12). Det ger barn och unga en grundläggande rättighet som ingår i det större ramverket av mänskliga rättigheter i Barnkonventionen; rätten till frihet, åsikts- och yttrandefrihet, religion, integritet och information.

Definitionen av barn, som inkluderas i konventionen om barnets rättigheter, är alla individer upptill 18 års ålder (artikel 1). Det finns fyra huvudprinciper som är vägledande i tolkningen av resten av Barnkonventionen:

³ If children are to achieve real benefits in their own lives and their communities, and create a better future, they can only do this by being active citizens, articulating their own values, perspectives, experiences and visions for the future, using these to inform and take action in their own right and, where necessary, contesting with those who have power over their lives. (Percy-Smith & Thomas, 2009, s. 3)

- Alla barn ska behandlas lika, inte diskrimineras pga. ras, handikapp, kön, språk, religion eller politiska åskådning (artikel 2).
- Barns bästa ska beaktas i alla åtgärder som rör dem (artikel 3), vilket avgörs i varje enskilt fall.
- Barns rätt att överleva, leva och utvecklas till det yttersta av sin förmåga ska säkerställas (artikel 6).
- Barn ska få komma till tals i alla frågor som rör dem och barn och ungdomar ska ha möjligheter att påverka (artikel 12).

En annan artikel av relevans vid förvaltning av utemiljöer är barnets rätt till lek, vila och fritid (artikel 31) (UNICEF, 2018). Här ingår också barnets rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet. Som stöd för artikel 31 har Barnrättskommittén också publicerat en allmän kommentar, nr 17, där bland artikel 31 sätts i förhållande till artikel 12 (rätten att bli hörd):

Barn har rätt till valfrihet och autonomi i sina lek- och rekreationsaktiviteter, samt även i sitt deltagande i kulturella och konstnärliga aktiviteter. Kommittén understryker vikten av att bereda barn tillfällen att bidra till utvecklandet av lagstiftning, politik, strategier och tjänsteutformning, för att säkerställa att rättigheterna enligt artikel 31 förverkligas. Exempel på sådana bidrag kan vara barns medverkan i konsultationer om policyer rörande lek och rekreation [...] om utbyggnaden av parker och andra lokala anläggningar, samt om stadsplanering och design för barnvänliga lokalsamhällen och miljöer. Återkoppling från barn kan inhämtas när det gäller möjligheter till lek eller rekreation och kulturella aktiviteter inom skolan och lokalsamhället i övrigt. (Barnombudsmannen, 2013)

Möjligheten för barn att vara delaktiga och ha inflytande varierar och beror bland annat på mognad samt samhälleliga/kulturella förutsättningar (Hart, 1992). Det finns ingen nedre åldersgräns för deltagande, men hänsyn bör tas till barnets ålder och förmågor (UNICEF, 2018). Om barnet inte har förmåga att uttrycka sig verbalt så kan det istället få uttrycka sig genom icke-verbala kommunikationsformer som lek, kroppsspråk, ansiktsuttryck, teckning och målning (Percy-Smith & Thomas, 2009).

Meningsfullt deltagande kan leda till fördelar både för barns och ungas personliga utveckling och samhället i stort (Kirby et al., 2003; Percy-Smith & Thomas, 2009; Europarådet, 2016). Genom att barn och unga engageras i olika aktiviteter och samverkar med andra personer som är äldre och mer erfarna än de själva, kan de få kunskap om både sina rättigheter och skyldigheter som medborgare (Hart, 1992). Deltagandeprocesser ger barn och unga en möjlighet att känna sig hörda och förbereder dem för aktivt medborgarskap. Under processen kan de också utveckla nya kompetenser och färdigheter och uppleva en ökad samhörighet med jämnåriga. Unga som medverkat i dialogprocesser har berättat om ett ökat självförtroende, framtidstro och en starkare anknytning till samhället (Kirby et al., 2003; Percy-Smith & Thomas, 2009; Europarådet, 2016).

Ökat deltagande kan leda till förbättrade samhällstjänster för barn och unga då tjänster och tillvägagångssätt ändras och förbättras och nya tjänster introduceras som bättre möter användarnas behov. När barn och unga blir inkluderade och lyssnade till kan tillgången och användningen av tjänster som tillhandahålls öka, vilket i sin tur leder till att de upplevs mer positivt (Kirby et al., 2003; Europarådet, 2016). När organisationer tar ett större ansvar för att upprätthålla barns och ungas rättigheter kan de också förbättra sin deltagandep Praxis och utveckla kunskap och färdigheter för att inkludera barn och unga (Kirby et al., 2003).

Europarådet har tagit fram ett verktyg för Barnkonventionens implementering inom statliga myndigheter och andra organisationer som arbetar med barn och unga. Det är ett verktyg för att utvärdera arbetet med barn och ungas delaktighet med hjälp av mätbara och specifika indikatorer eller kriterier. Verktyget består av strukturella och aktiva indikatorer. Den första kategorin utgörs av lagar och strategier i linje med Barnkonventionen och förverkligandet av barns rätt att delta. Kriterierna inkluderar: 1) barn och ungas skydd i nationell lagstiftning, 2) strategier för att möjliggöra barn och ungas rätt till delaktighet i beslutsfattande på flera nivåer och 3) närvaron av en oberoende institution som värnar om barns rätt. Den andra kategorin utgörs av faktiska insatser och åtgärder för att följa åtagandet med fokus på; aktiviteter, resurser och initiativ för att säkerställa barns rättigheter till delaktighet. Följande indikatorer är intressanta vid myndighetsutövande på en lokal nivå:

- 1) Först och främst bör barn och unga vara informerade om sina rättigheter men de behöver också få stöd i att delta i tillsynen av att denna rätt efterföljs i enlighet med Barnkonventionen.
- 2) Barn och unga bör också vara representerade i olika forum både lokalt, regionalt och nationellt. Detta inkluderar även skolan och diverse organisationer som vänder sig till och jobbar med barn.
- 3) Det bör finnas mekanismer som möjliggör en säker och trygg miljö för barn och unga att utöva sin rätt att delta i rättsliga och administrativa förfaranden.
- 4) Myndigheten bör ha anpassade och lämpliga rutiner för barn att komma med synpunkter och klagomål.
- 5) Det bör finnas mekanismer för återkoppling av lokala tjänster till barn och unga på plats.

efter *The Assessment tool* av Europarådet (2016)

2.2.4. Former av delaktighet för barn och unga

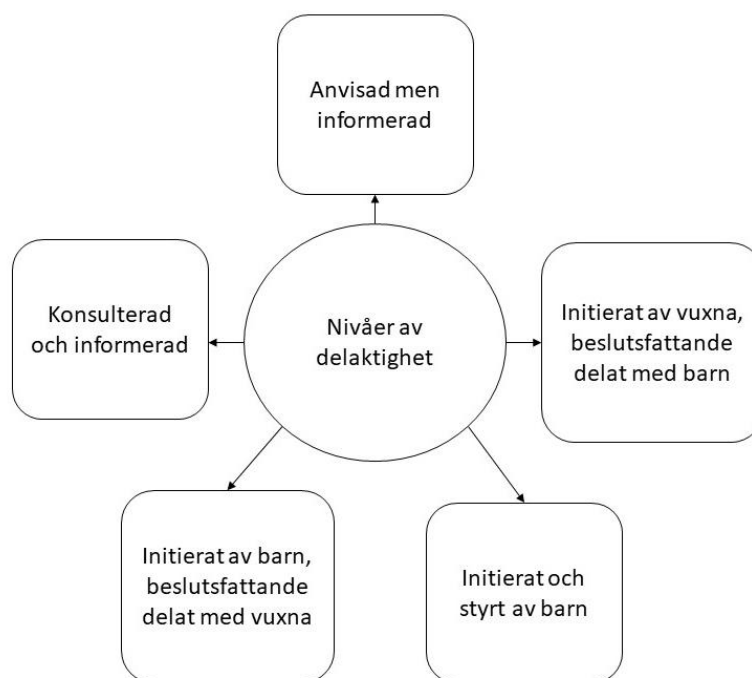
Det finns ett flertal verktyg och modeller som beskriver och utvärderar olika former för barn och ungas deltagande. Deltagande påverkas bland annat av vilken grad av

inflytande och möjlighet till att påverka barn och unga har, samt vilken syn de vuxna har på deltagande (Chawla 2001). Det finns inte en metod för alla situationer, utan den bäst lämpade metoden avgörs från fall till fall utifrån ett stort antal faktorer som deltagarnas ålder, kulturella identitet, kön, omgivning, politiska förutsättningar, tillgängliga resurser och deltagarnas mål (Chawla, 2001).

Den vanligaste och mest utbredda modellen av barns och ungas deltagande är Harts delaktighetsstege, *Ladder of participation* (Hart, 1992) som baserats på Arnsteins modell för medborgardeltagande (Arnstein, 1969). Harts delaktighetsstege är ett analytiskt redskap för att diskutera begrepp för utövandet av barns deltagande. Den är tänkt att fungera som ett verktyg för att reflektera kring delaktighet och olika grader av inflytande. Harts viktigaste bidrag enligt Shier (2001) var att modellen åskådliggjorde de vanligt förekommande formerna av icke-delaktighet som representeras av de tre första nivåerna: *manipulation*, *decoration* och *symbol* (se tabell 1). Dessa utgör exempel på skenbar delaktighet där barn och unga inte delges fullständig information om ämnet, förstår grunderna för deltagande eller ges något verkligt inflytande. Barn och unga konsulteras men deras åsikter och tankar ges inte betydelse eller ignoreras. I samtliga fall har barn inget eller mycket lite att säga till om angående vad som tas upp, hur aktiviteten organiseras eller vilka metoder som används för att kommunicera.

De fem översta trappstegen på stegen representerar en ökande grad av delaktighet. Sammanfattningsvis innebär högre grader av delaktighet att barn och unga är informerade och förstår intentionerna med projektet och att de deltar frivilligt utifrån den information de fått. De ska vara införstådda med processen och veta vem som fattade beslut om deras involvering och varför. Framför allt ska de spela en meningsfull roll under beslutsprocessen och ges möjlighet till medbestämmande. Stegen indikerar att den högsta nivån (8. *Beslutsfattande initierat av barn, delat med vuxna*) är den optimala, men så är inte alltid fallet. Vilket steg som är mest önskvärt beror på en mängd faktorer, som bland annat situationen, dess förutsättningar och barnets mognad och ålder. Hart (1992) menar att program bör utformas så att barn och unga själva ska ha möjlighet att välja steg utifrån vad de klarar av och är mogna för, så att de alltid kan delta på högsta nivån av sin förmåga.

Treseder (1997) har invänt mot den linjära och hierarkiska formen av deltagande som presenteras i Harts delaktighetsstege. Treseder föreslår i stället att de tre lägsta nivåerna av icke-delaktighet exkluderas och att de fem översta nivåerna av delaktighet presenteras icke-linjärt och likställs med varandra (se figur 5).

Figur 5 Former av delaktighet, efter Treseders Degrees of Participation (1997) egen översättning

Shier (2001) utvecklade modellen *Vägar till delaktighet* (Pathways to participation: openings, opportunities and obligations) baserat på Harts delaktighetsstege, fränsett de lägsta nivåerna av icke-delaktighet (se figur 6). Modellen består av fem nivåer av delaktighet och ett antal frågor som kan vägleda vuxna i arbetet med att utforma barns och ungas delaktighet. Under varje nivå av delaktighet finns frågor som identifierar tre nivåer av åtagande: *Öppningar* (openings), *Möjligheter* (Opportunities) och *Skyldigheter* (Obligations). En *öppning* uppstår när en person är redo att agera, genom att göra ett åtagande eller fattar ett beslut om att arbeta i en viss riktning. En *möjlighet* uppstår under de rätta förutsättningarna och när resurser som exempelvis personal, färdigheter och kunskap finns att tillgå. En *skyldighet* uppstår när organisationen beslutar om en policy att arbeta på vald delaktighetsnivå. Modellen är tänkt att användas av organisationer så att de själva kan avgöra sin nuvarande position och enkelt identifiera nästa steg för att öka nivån av deltagande. För organisationer med ett åtagande att följa Barnkonventionen så är miniminivån: ”ett policykrav att barns åsikter och synpunkter ska vägas in i beslutsfattande” (markerad med en punkt i figur 6).

Figur 6 Nivåer av delaktighet, efter Shier (2001) svensk översättning av Egen växtkraft (2001)

Haines och Charles (2014) skapade ett verktyg tillsammans med unga utifrån deras eget perspektiv, som kom att kallas *The new participation measurement scale*. Det är tänkt att användas av unga så att de själva kan utvärdera sina möjligheter till delaktighet vid beslutsfattande. Verktöget representerar fem olika nivåer av deltagande där unga själva kan ta ställning till ett antal påståenden och reflektera över nivån på sitt deltagande (se tabell 1).

Wong et al. (2010) menar att med en ökande grad av vuxen-, eller ungdomskontroll så minskar de ungas möjlighet till inflytande och att den mest optimala formen av delaktighet således är delad kontroll (delat beslutsfattande mellan vuxna och unga). I ett delat beslutsfattande mellan unga och vuxna, kan vuxna bidra med den kompetens, expertis och sociala kapital som unga ofta saknar för att framgångsrikt driva projekt och verksamheter. De presenterar sin teori i modellen *Typology of Youth Participation and Empowerment (TYPE)*, för att visa på olika former av deltagande (se tabell 1). Modellen är avsedd att representera graden av egenmakt och möjligheter för ungdomars positiva utveckling för varje form av deltagande.

Gemensamt för modellerna och verktygen är att de till stor del bygger på Harts delaktighetsstege. Skillnaden är att flera av de senare modellerna har förespråkat en icke-linjär och icke-hierarkisk form då de anser att delaktighet är något som kan manifesteras på många olika sätt, beroende på plats och tidpunkt (Treseder 1997; Haines & Charles 2014).

Tabell 1 Former av delaktighet

Harts delaktighetsstege, Ladder of children's participation (Hart, 1992)							
Manipulation	Dekoration (Decoration)	Symbol (Tokenism)	Anvisad men informerad (Assigned but informed)	Konsulterad och informerad (Consulted and informed)	Beslutsfattande initierat av vuxna, delat med barn (Adult-initiated, shared decisions with children)	Initierat och styrt av barn (Child initiated and directed)	Beslutsfattande initierat av barn, delat med vuxna (Child initiated, shared decisions with adults)
Icke-delaktighet							
Nivåer av delaktighet							
Vägar till delaktighet, Pathways to participation (Shier, 2001)							
			Barn blir lyssnade till	Barn får stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter	Barns åsikter och synpunkter beaktas	Barn involveras i beslutsfattande processer	Barn delar makt och ansvar över beslutsfattande
Typologi för ungdomars deltagande och egenmakt, Typology of Youth Participation and Empowerment (TYPE) (Wong, et al., 2010)							
Vuxenkontroll		Delad kontroll		Ungdomskontroll			
Kärl (Vessel)	Symbolisk (Symbolic)	Pluralistisk (Pluralistic)		Självständig (Independent)		Autonom (Autonomous)	
Brist på ungdomars röst Vuxna har total kontroll	Ungdomar har röst Vuxna har mest kontroll	Ungdomar har röst och aktiv deltagarroll Ungdomar och vuxna delar kontroll		Ungdomar har röst och aktiv deltagarroll Vuxna ger unga mest kontroll		Ungdomar har röst och aktiv deltagarroll Ungdomar har total kontroll	
Ökande grad av egenmakt →		Optimal nivå		←		Ökande grad av egenmakt	

3. Metod

En kvalitativ explorativ ansats har använts med syfte att studera hur svensk kommunal parkförvaltning integrerar barn och ungas perspektiv och delaktighet, samt identifiera väsentliga faktorer för ett sådant arbete. Den kvalitativa ansatsen lämpar sig väl för att beskriva eller belysa uppfattningar, upplevelser eller värderingar kring ett specifikt fenomen (Kvale et al., 2014). En fallstudie genomfördes för att undersöka barns och ungas deltagande inom kommunala parkförvaltningar. Det är en metodik som ofta används för att studera och förstå organisationer och processer, samt förklara orsakssamband och hitta vägar till nya arbetssätt eller utveckling av tjänster (Yin, 2014). Ett antal semistrukturerade intervjuer genomfördes för att undersöka kommunala tjänstemäns personliga uppfattningar och erfarenheter kopplade till integrering av barns och ungas perspektiv och deltagande inom parkförvaltningens arbete. Enligt Kvale et al. (2014) möjliggör den semistrukturerade intervjun utvecklade svar, följdfrågor för förtydligande och associationer som bidrar till att utveckla ämnet. En tematisk analys utifrån Braun & Clarke (2006) genomfördes med syfte att identifiera, analysera och rapportera mönster (teman) inom data. Den tematiska analysmetoden är flexibel och användbar inom en mängd olika ämnesområden och ger upphov till en rik och detaljerad beskrivning av data (Braun & Clarke, 2006).

3.1. Tillvägagångssätt

3.1.1. Fallstudie

Kommunerna som deltog i studien valdes utifrån ett strategiskt urval med kriteriet att de skulle ha ett arbetssätt som inkluderade och möjliggjorde barns perspektiv och delaktighet inom parkförvaltning. Urvalet gjordes bland annat genom rekommendation från handledare och en enkel undersökning av kommunernas hemsida för att se om det fanns några initiativ till barns och ungas delaktighet dokumenterat. En sökning på orden *Barnkonventionen*, *barnkonsekvensanalys*, *barn* och *unga* genomfördes på kommunernas webbsidor och tillgängliga offentliga dokument som översikts-, och detaljplaner. De kommuner som inte hade några dokument som berörde Barnkonventionen eller barnkonsekvensanalys på hemsidan

valdes bort. När endast ett fåtal kommuner återstod kontaktades dessa för intervju. Urvalet startade med ett tiotal kommuner men begränsades till tre, baserat på kriterierna och tidsaspekten av projektet.

Kommunerna kontaktades via e-post med en kort presentation och beskrivning av studiens syfte (se bilaga 1). Kriterierna för deltagande specificerades i brevet och angav att informanterna skulle vara anställda på kommunens förvaltning av gröna utemiljöer och ha erfarenhet av att arbeta med frågor som rör barn och ungas delaktighet inom förvaltningen. Ärendet skickades internt inom kommunen till den förvaltning och person som sågs mest lämpad att svara på frågorna. Utöver dessa kriterier valdes informanterna utifrån tillgänglighet. Antalet informanter begränsades till fyra, med en representant från Jönköpings kommun, en från Varbergs kommun och två från Göteborgs stad (från två olika avdelningar inom park- och naturförvaltningen). Informanterna fick ett informationsbrev som förtydligade syftet med studien och beskrev detaljer kring deltagande (se bilaga 2) innan de godkände sin medverkan i studien.

3.1.1. Semistrukturerade intervjuer

Inför genomförandet av intervjuerna identifierades ett antal teman rörande barns och ungas delaktighet inom parkförvaltning som sedan fick ligga till grund för en intervjuguide (se bilaga 3). Intervjuguiden är tänkt att fungera som ett stöd för att bibehålla ett fokus under intervjuens gång (Kvale et al., 2014). Utifrån intervjuguiden formulerades ett antal generella frågor kring informanternas bakgrund och ämnesspecifika frågor kopplade till erfarenheter av delaktighetsarbete med barn och unga inom förvaltningen. Kvale et al. (2014) rekommenderar generella frågor som en ingång till mer ämnesspecifika frågor för att informanterna ska känna sig mer bekväma. Informanterna fick möjlighet att förbereda sig inför intervjuerna och diskutera frågorna med sina kollegor genom att ta del av intervjuguiden på förhand.

På grund av de rådande omständigheterna kring Coronaviruset och restriktionerna genomfördes alla intervjuer på distans. Informanterna fick välja lämplig tid och digitalt verktyg för videokonferens. Intervjuerna ägde rum mellan den 16 oktober och 23 oktober 2020. Informanterna deltog under arbetstid antingen från sin bostad eller arbetsplats. Intervjuerna varade omkring 45 till 60 minuter. Den semistrukturerade intervjuformen möjliggör en viss flexibilitet och frågorna ställdes därför inte alltid på samma sätt eller i samma ordning. Vid en del tillfällen ställdes också följdfrågor för att ge informanten möjlighet att utveckla ämnet eller förtydliga något som sagts. Samtliga intervjuer spelades in med hjälp av ljud- och videospelning på dator eller mobiltelefon. Ljudinspelningen transkriberades sedan ordagrant före analys. Efter att resultatet sammanställts fick samtliga informanter möjlighet att ta del av materialet och lämna sina kommentarer och

synpunkter på innehållet. Detta för att undvika eventuella feltolkningar och ge dem möjlighet att utveckla svaren om de önskade.

3.1.1. Tematisk analys

Förfarandena för studien följde de sex faserna av tematisk analys enligt beskrivningen av Braun och Clarke (2006). Vid kodning och analys användes programvaran QDA Miner Lite. Under analysen söktes koder och teman som berörde barns och ungas delaktighet inom parkförvaltningen. Detta inkluderade informanternas egna erfarenheter och beskrivningar av deltagarprocesser och förvaltningens arbete. Analysen är en rekursiv process där undersökaren rör sig fram och tillbaka efter behov mellan faser under kodning-/analysprocessens gång men de åtgärder som vidtagits kan förenklat beskrivas enligt följande:

Fas 1: Analysen började redan vid transkriberingen av intervjuerna. Enligt Braun & Clarke (2006) är det en viktig fas som medför en ökad bekantskap med materialet genom noggrann och upprepad läsning av transkriptionen och lyssning av ljudinspelningar av intervjuerna. I den här fasen ingick även ett aktivt sökande efter mening och mönster, och de insikter och tankar som uppstod här noterades i ett separat dokument. Anteckningarna låg sedan till grund för följande fas.

Fas 2: I den här fasen identifierades initiala koder utifrån data. Koder definieras av Braun & Clarke (2006) som en del eller ett segment av data som bedöms meningsfullt gällande fenomenet som studeras. Intervjuerna analyserades och kodades i sin helhet och varje kod namngavs manuellt i analysprogrammet. Färgkodning användes för att forma utgångspunkten för teman.

Fas 3: Koderna analyserades för att identifiera övergripande potentiella teman som relevanta koder sedan sorterades in i. Där det var nödvändigt fördes ytterligare underteman in.

Fas 4: Här genomfördes en upprepad granskning och revidering av teman och underteman. I vissa fall sammanfogades separata teman om de överlappade varandra eller saknade tillräckligt med data för att utgöra ett tema.

Fas 5: Här definierades och namngavs teman för att skapa struktur och hierarki inom data.

Fas 6: Under den sista fasen av analysen utarbetades rapporten och resultaten av analysen.

3.2. Fallbeskrivning

Samtliga kommuner i Sverige är politiskt styrda vilket innebär att kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder fattar de politiska besluten som styr organisationen. Kommunens förvaltningar har till uppgift att genomföra de beslut som fattas politiskt och svarar för den dagliga verksamheten (SKR, 2020).

Ansvar för park, natur och grönområden faller under olika typer av förvaltningar i kommunerna och benämns olika. I följande fallbeskrivningar presenteras förvaltningarna och avdelningarna där informanterna som deltagit i studien arbetar.

Göteborgs stad, Park- och naturförvaltningen

Park- och naturförvaltningen på Göteborgs stad består av avdelningarna offentliga utemiljöer, stadsutveckling, skötsel och anläggning samt arbetsmarknad (Göteborgs stad, 2021). På avdelningen *Stadsutveckling* arbetar studiens första informant som landskapsarkitekt. Avdelningen stadsutveckling ”bevakar och deltar i Göteborgs stadsplanering och stadens övergripande uppdrag. Koordinerar, planerar och utvecklar befintliga och nya stads-, park- och naturmiljöer. Projektleder och genomför förvaltningens uppdrag inom såväl övergripande exploateringsprojekt, som förvaltningens egna investerings- och underhållsarbeten.” (Göteborgs stad 2021). Informanten har många års erfarenhet av barns och ungas delaktighet vid utformning av utemiljön.

På avdelningen *Offentliga utemiljöer* arbetade vid tillfället för intervjun studiens andra informant som naturpedagog. Avdelningen offentliga utemiljöer ”förvaltar och utvecklar befintliga och nya stads-, park- och naturmiljöer. Det är bland annat parkområden, lekplatser, gångstråk, träd, offentliga toaletter, skulpturer, naturområden, friluftsbad samt sjöar och vattendrag. Även Slottsskogens och Trädgårdsföreningens verksamheter samt markupplåtelse, samordning och planering av evenemang ingår i verksamhetsområdet.” (Göteborgs stad, 2021). Informantens uppdrag vid tiden för intervjun är att arbeta strategiskt med utbildning och evenemang inom ämnet utomhuspedagogik. Hon har utbildning och mångårig erfarenhet inom dialogprocesser med barn och unga. Vid tiden för publikation av uppsatsen har informanten gått i pension.

Jönköpings kommun, Tekniska kontoret

Under tekniska nämnden i Jönköpings kommun ansvarar Tekniska kontoret för: ”verkställande förvaltning av bland annat fast egendom, fastigheter, mark, naturområden, parker, gator, vägar, va-anläggningar, färjetrafik och hamnar. Tekniska kontoret är organiserat i fyra avdelningar: Fastighetsavdelningen, Gata/Park-avdelningen, VA-avdelningen samt Mark och exploateringsavdelningen.” (Jönköpings kommun, 2021).

På *Gata/Park avdelningen* arbetar sedan några år tillbaka studiens tredje informant som gestaltande landskapsarkitekt. Hennes uppdrag består bland annat av att gestalta och utforma offentliga miljöer i kommunen. I arbetet ingår både utrednings- och projekteringsstadier och i många fall har hennes arbete inkluderat projekt som riktar sig mot barn och unga som exempelvis lekplatser.

Varbergs kommun, Hamn- och gatuförvaltningen

Ansvar för förvaltningen av offentliga miljöer i Varbergs kommun ligger på Hamn- och gatuförvaltningen. De ansvarar också för trafiksystem och utvecklar, planerar, driver, bygger och sköter verksamheten inom hamn- och gatunämndens ansvarsområde (Varbergs kommun, 2021). Här arbetar, sedan några år tillbaka, studiens fjärde informant som landskapsarkitekt på avdelningen *Offentliga rummet*. Hans uppdrag består mestadels av gestaltning och projektering men även en del planering och strategiskt arbete som sakområdesansvarig vid detaljplanering. Vid tiden för intervjun inkluderar hans uppdrag även ett politiskt initierat målarbete med syfte att lyfta barnperspektivet vid utformningen av offentliga miljöer.

3.3. Etiska överväganden

Under arbetets gång har Vetenskapsrådets (2017) etiska riktlinjer för forskning följts. Alla deltagare har erbjudits information om studien, givits möjlighet till sekretess och frivilligt deltagande vid medverkande i studien. Informationen gavs genom e-post, i ett informationsblad samt muntligt vid början av intervjun (se bilaga 1 och 2). Deltagarna gav sitt samtycke till medverkan i studien muntligt efter att de informerats om studiens syfte, genomförande och vem som tagit initiativ och ligger bakom studien.

Kommunerna har angetts med namn då det ansetts viktigt för sammanhanget. Informanterna har erbjudits anonymitet och alla uppgifter har behandlats med sekretess, detta inkluderar till exempel ljudinspelningarna och transkriptionerna från intervjuerna. Informanterna har getts möjlighet att ta del av resultaten och fallbeskrivningen för att kontrollera och kommentera innehållet innan publikation.

4. Resultat

Följande kapitel utgörs av resultat utifrån analys av genomförda intervjuer med informanter från parkförvaltningar från Göteborg stad och Varbergs- och Jönköpings kommuner. Här beskrivs hur förvaltningarna arbetar med att integrera barns och ungas perspektiv och identifierar viktiga faktorer för implementering. I första avsnittet samlas de arbetsmetoder och strategier som förvaltningarna använder sig av för att integrera barns och ungdomars perspektiv och deltagande inom förvaltningen. Det är exempel på strategiska dokument, samarbeten inom och utanför organisationen, projekt och faser där barn har möjlighet att vara delaktiga och kommunikationsvägar mellan förvaltningar och barn och unga. Utöver ovan nämnda arbetsmetoder och strategier har ett antal andra faktorer identifierats som av betydelse för att möjliggöra inkludering av barns och ungas perspektiv och deltagande inom parkförvaltning. Här inkluderas resurser i form av personal, budget och tid, kunskap om barns och ungas behov samt rutiner för arbetet.

4.1. Arbetsmetoder och strategier

4.1.1. Styrdokument, program och policys

Parkförvaltningarnas uppdrag att utveckla och förvalta grönytor är nära sammankopplat med barns och ungas behov, enligt informanterna. De anser att barnperspektivet bör vara ständigt närvarande i arbetet på förvaltningen då många av projekten de driver riktar sig mot barn och unga. Förvaltningarnas arbete styrs av bland annat lagar, riktlinjer och policys på både nationell och lokal nivå; där till exempel Barnkonventionen, Agenda 2030 samt förvaltningarnas egna styrdokument, program och policys som rör barn och unga ingår.

Vare sig barnperspektivet inkluderas genomgående i styrdokument eller separat i ett eget dokument, så ligger det till grund och vägleder parkförvaltningarnas arbete i samtliga kommuner. Specifika dokument som nämns av informanterna är lekplatsprogram, checklistor, barnkonsekvensanalys och lekplatspolicys. Dokumenten baserar sig på ett barnperspektiv, antingen utifrån tolkningar av barns egna utsagor eller kunskap om barns behov och rättigheter. I Jönköpings kommun

togs lekplatsprogrammet fram i samarbete med ett antal lekexperter. En grupp barn fick lämna sina synpunkter och tankar om viktiga kvaliteter hos lekplatser. De fick bland annat möjlighet att uttrycka sig kreativt genom pyssel och teckningar, vilka sedan tolkades och blev underlag för programmets utformning. Ett liknande koncept användes i Varbergs kommun vid framtagning av en barnkonsekvensanalys. I det fallet anlätades en konsult som stöd vid dialogprocessen. Barnkonsekvensanalysen är idag en del av socialkonsekvensanalysen som används vid stadsutvecklingsprojekt i kommunen.

I Varbergs kommun har en grupp medarbetare på Hamn- och gatuförvaltningen i uppgift att se över alla styrdokument inom organisationen med syfte att inkludera barnperspektivet i all dokumentation som rör förvaltningens arbete. Det är en del av ett politiskt mål som syftar till att ge Varbergs kommun ett: ”Tydligt barnperspektiv i arbetet med utformningen av trygga och inkluderande offentliga miljöer”. Informanten på Varbergs kommun betonar att detta är något som bör ingå i *alla* styrdokument och genomsyra hela organisationen och inte bara stå som ett separat dokument.

4.1.2. Samarbeten inom och utanför organisationen

I samtliga intervjuer betonas vikten av ett gott samarbete vid arbetet med frågor som rör barn och unga. Det gäller såväl kollegialt samarbete inom, som utanför förvaltningen samt samarbeten med organisationer och aktörer utanför kommunorganisationen. Ett gott samarbete innebär möjligheter till bland annat personligt stöd, kunskapsutbyte och värdefulla kontakter för att nå barn och unga.

Kollegialt samarbete inom förvaltningen

Det kollegiala samarbetet inom parkförvaltningen är en viktig del i arbetet med frågor som rör barns och ungas perspektiv och deltagande. Samarbeten kan ske med de närmsta kollegorna på avdelningen, i en arbetsgrupp, eller i dialogen med andra professioner inom parkförvaltningen och kommunorganisationen. Gemensamt handlar dessa samarbeten om stöttning, utbyte av kunskap och erfarenheter, samt möjligheten att diskutera frågor och bolla idéer med varandra.

Flera informanter lyfter ansvarsfrågan gällande barns och ungas delaktighet inom parkförvaltningen. De menar att ansvaret för barns och ungas perspektiv och delaktighet inte bör ligga på en enskild individ eller avdelning inom förvaltningen. Enligt landskapsarkitekten på Jönköpings kommun så är det kollegiala samarbetet inom förvaltningen ett viktigt stöd för att kunna driva frågor kring barns och ungas deltagande. Det är också en förutsättning för att kunna genomföra barn- och ungdomsprojekt på ett så inkluderande sätt som möjligt. På Hamn- och gatuförvaltningen i Varberg har man valt att rotera de löpande barn- och

ungdomsprojekten bland medarbetarna för att fördela ansvaret. Dock hamnar ansvaret för större dialogprocesser ofta hos de mest erfarna medarbetarna.

Samlad kompetens i arbetsgrupper ses som en värdefull resurs vid förvaltningarna och möjliggör diskussioner, stöd för medarbetare och kunskapsutbyte. I Varberg består arbetsgruppen som arbetar med målarbetet kring barnperspektiv i kommunen av representanter från tre olika avdelningar inom hamn och gata; offentliga rummet, projektledning och trafik. Tillsammans har de i uppgift att lyfta frågan inom organisationen, följa upp och utvärdera arbetet samt anordna fortbildningsdagar.

Informanterna från Göteborg och Jönköping lyfter också vikten av ett gott samarbete med utförare inom parkförvaltningen. Det är viktigt för att säkerställa att hänsyn tas till barns behov, anser landskapsarkitekten på Jönköpings kommun. Exempel från förvaltningarna är hur man vid röjning kring lekplatser lämnar ris och stockar som kan utgöra material för kojbyggen och balansgång. Genom att identifiera platser och spår av lek, till exempel lekbuskage och klätterträd, kan förvaltaren hindra att värdefulla lekmiljöer går förlorade.

Förvaltningsöverskridande samarbete

Det finns många möjligheter till förvaltningsöverskridande samarbeten gällande förvaltningen och utvecklingen av barns och ungas utemiljö. Samtliga förvaltningar i studien samarbetar i viss utsträckning med andra förvaltningar i att hantera frågor kring barns och ungas deltagande. Samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen lyfts fram som en viktig länk för att nå barn och unga i kommunen. Detta beror på att de ofta har en direkt och regelbunden kontakt med barn och unga genom olika aktiviteter, något som parkförvaltningarna saknar.

I Varberg har det förvaltningsöverskridande samarbetet även skett i det strategiska målarbetet. Det förvaltningsövergripande arbetet är viktigt för att lyfta frågan om barns delaktighet och perspektiv i hela kommunorganisationen och att gruppen kan utgöra en plattform för att diskutera frågan och dela utmaningar och erfarenheter i en större grupp. Arbetsgruppen har bland annat bjudit in representanter från stadsbyggnadskontoret, samhällsutvecklingskontoret, kultur- och fritidsförvaltningen, destinationskontoret NOD och det kommunala fastighetsbolaget. Detta för att uppnå samstämmighet över hur man bör arbeta med dessa frågor inom hela kommunorganisationen i allt ifrån övergripande planering och detaljplanering till uppföljning.

Även samarbeten med andra organisationer och aktörer utanför kommunorganisationen kan vara viktiga för att arbeta med frågor kring barns och ungas perspektiv och delaktighet inom förvaltningen. Här nämns bland annat organisationen Funktionsrätt Jönköpings län som samlar ett stort antal föreningar i länet som arbetar för personer med funktionsnedsättning av alla åldrar. Förvaltningen har påbörjat ett samarbete med dem för att på så sätt inkludera barn

och unga som har en funktionsnedsättning. Projektet har pausats för tillfället på grund av Coronasituationen men planeras att upptas igen så snart det är möjligt.

4.1.3. Projekt och områden där barn och unga kan vara delaktiga

Den vanligaste typen av projekt som initieras av förvaltningen karakteriseras av ett formellt deltagande dit barn och unga blir inbjudna att delta. Då och då behandlar förvaltningen också projekt som initieras av barn och unga själva genom exempelvis medborgarförslag. I följande kapitel presenteras några projekt baserat på om de initierats av förvaltningen eller barn och unga själva.

På initiativ av förvaltningen

Samtliga informanter ser att förvaltningens uppdrag är nära sammankopplat med barns och ungas behov och användning av utemiljön. På Park- och naturförvaltningen på Göteborgs stad är dialogen med barn och unga en viktig del av förvaltningens uppdrag, särskilt vid projektering av nya områden och platser. Under samtliga intervjuer nämndes projekt där barn och unga har deltagit i stadsutvecklingsprojekt på olika sätt; exempelvis vid lekplatsprojekt, ungdomsprojekt och framtagande av nya styrdokument för förvaltningen. Enligt landskapsarkitekten på Jönköpings kommun bör barn och unga möjliggöras deltagande i alla typer av projekt, men detta är något som sällan realiseras till fullo. Hon påpekar att majoriteten av projekten där barn och unga möjliggörs deltagande rör sig om miljöer som är riktade specifikt mot barn eller unga.

I Varbergs kommun genomför förvaltningen ett flertal lekplatsprojekt per år. Projekten riktar sig mot barn mellan 5 och 12 år och delas in i de tre typerna: utflyktslekplatser, tätortslekplatser och mindre lekplatser. Utflyktslekplatserna har störst budget, därefter kommer tätortslekplatser med något lägre budget och lägst budget har mindre lekplatser. De genomför i snitt en utflyktslekplats, två tätortslekplatser och två mindre lekplatser per år. Enligt honom är det projektens budget som avgör i vilken utsträckning barn kan vara delaktiga men att de strävar efter att ha någon typ av dialog med barnen som bor i området i alla lekplatsprojekt. Han medger dock att det kan vara svårt att uppfylla när det gäller yngre barn.

I Jönköpings kommun har parkförvaltningen en återkommande rutin för deltagande vid renovering av lekplatser. Genom att ge barn och vuxna möjlighet att lämna sina synpunkter och önskemål på ett enkelt sätt kan de möjliggöra en viss nivå av delaktighet i alla renoveringsprojekt av lekplatser. I projektets början informerar förvaltningen de boende om att lekplatsen ska renoveras genom att sätta upp en lapp på lekplatsen där de ber barnen att lämna förslag och önskemål. Dessa tolkas sedan av landskapsarkitekten och fungerar som underlag vid gestaltningen.

Ett annat exempel av delaktighet vid lekplatsrenovering beskrivs av landskapsarkitekten på Göteborgs stad. Det rörde sig om en fullskalig dialogprocess där barnen vid en skola i Göteborg fick vara med och påverka utformningen av lekplatsen. Eleverna på skolan gavs möjlighet att delta i flera kreativa workshops (mer om detta projekt under 4.1.4 Faser där barn och unga ges möjlighet att vara delaktiga). Barnens medverkan ger ofta upphov till teman och idéer för innehållet som kan ligga till grund vid gestaltningen av platsen.

Under intervjuerna har det endast kommit upp ett fåtal exempel på ungdomsprojekt som initierats av förvaltningarna, vanligast är platser som skate- eller parkourparker. I Göteborg och Varberg försöker man också utveckla så kallade *ungdomshäng* i dialog med ungdomar. I Varberg har förvaltningen ett återkommande projekt som kallas "ungdomshäng på landsbygd" där man årligen har ett kunskapsutbyte med unga i åldrarna 13–19 år på olika platser i kommunen. Det ses som en förenklad dialog och innebär att representanter från parkförvaltningen under en dag träffar ungdomar i någon av orterna utanför Varbergs tätort i syfte att skapa en plats för ungdomar att träffas.

Att barn och unga medverkar i dialogprocesser för större stadsutvecklingsprojekt är mer ovanligt i de studerade kommunerna. I Varbergs kommun ges ett exempel på ett tillfälle då barn varit delaktiga i förvaltningens detaljplanearbete för en ny stadsdel. Skolklasser bjöds då in att diskutera innehåll och utformning av en gata kallad "Barnens boulevard" i den nya stadsdelen.

Det finns även exempel på hur barns och ungas deltagande har legat till grund för skapandet av nya styrdokument hos kommuner. I Jönköpings kommun gavs barn möjlighet att vara delaktiga i en formell dialogprocess vid framtagandet av en ny grönsstrukturplan och lekplatsprogram. Vid skapandet av grönsstrukturplanen skickade förvaltningen ut enkäter till alla skolor och förskolor i kommunen med frågor för barnen att svara på. För lekplatsprogrammet användes i stället en grupp barn som representanter och fick agera konsulter i form av lekexperter.

I Jönköpings kommun och Göteborgs stad finns också utvalda platser som barn och unga har möjlighet att påverka till viss del på eget initiativ. En sådan plats är skolskogen. På initiativ av pedagoger tilldelas skolan en bit närliggande skog av parkförvaltningen att använda i undervisningen. Konceptet går ut på att skolan går in i ett avtal med kommunen där de ges tillåtelse att använda platsen och göra vissa ändringar på ett sätt som inte innefattas av allemansrätten. Elevernas synpunkter ska beaktas vid valet av plats och de ska även ha möjlighet att vara delaktiga i utvecklingen av platsen tillsammans med pedagogerna. Större förändringar som till exempel bygge av permanenta vindskydd sker dock i samförstånd med parkförvaltningen.

På initiativ av barn och unga

Berättelser om barn och unga som tagit initiativ till projekt under intervjuerna är få men ser ut att ha gjort intryck på informanterna som berättar om dem med engagemang. Gemensamt är att barn och unga kontaktat förvaltningen på egen hand eller med hjälp av vuxen för att de har en idé eller önskan om utvecklingen av en plats eller aktivitet. Till hur stor del barn och unga har varit delaktiga i projekten varierar från initiativtagare till medverkande vid genomförande.

Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun berättar om ett projekt där ett barn tog initiativ till upprustning av en närområdeslekplats genom ett medborgarförslag till parkförvaltningen. I det fallet så var barnet initiativtagare till projektet men också delaktigt till viss del i gestaltungsprocessen tillsammans med andra barn genom att bidra med underlag i form av teckningar och önskelistor. När det var dags för upprustning av lekplatsen tog förvaltningen fram ett förslag utifrån medborgarförslaget och barnens teckningar och önskelistor. Detta presenterades sedan för barn och vuxna i området på ett möte och de fick möjlighet att ge sina synpunkter. Efter en del kompromisser så omarbetades förslaget och projektet kunde genomföras. I slutet av projektet var det invigning av lekplatsen och deltagarna gavs möjlighet till återkoppling. Landskapsarkitekten berättar att projektet gjorde intryck på henne och att det gav en annan tyngd till uppdraget när initiativet kom från ett barn.

I Göteborg tog några ungdomar från ungdomsfullmäktige initiativ till utvecklingen av en barfotaslinga. Ungdomarna tog kontakt med park- och naturförvaltningen för att få möjlighet att genomföra sin idé. Tillsammans beslutade de om en plats för slingan och ungdomarna fick möjlighet att vara med och snitsla banan.

4.1.4. Faser där barn och unga ges möjlighet att vara delaktiga

Under intervjuerna berättade informanterna om olika faser där barn och unga kan vara delaktiga i projekt. Ofta är det i början av ett projekt i utredningsfasen, där barnens synpunkter, önskemål och idéer blir underlag för utvecklingen av projektet. Det finns även exempel på hur barnen inkluderats i ett senare skede av utredningsfasen och i vissa fall under hela processen från planering till genomförande. På frågan om när informanterna tyckte att det fungerade bäst att inkludera barn och unga, svarade de att det beror på en mängd olika faktorer som till exempel projektets budget, storlek och tidsram. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun tyckte att det var fungerade bäst i utredningsfasen av ett projekt, då det gav möjlighet att fånga upp barnens behov och önskemål i ett tidigt skede. Barnen kan då vara med och identifiera platsens funktioner och utvecklingspotential.

Landskapsarkitekten på Varbergs kommun tycker att man ska sträva efter att inkludera barn i så stor utsträckning som möjligt men att det ofta påverkas av vilken budget och tid man har till sitt förfogande. I projekt med större budget tycker han att man kan ”löpa linan ut” och bjuda in barnen till att vara med och besluta om plats, tema och värden för att sedan låta dem ge designförslag som slutligen omarbetas av landskapsarkitekten. I andra fall kan man presentera ett färdigt designförslag för barnen och ge dem möjlighet att lämna synpunkter på det.

Landskapsarkitekten på Göteborgs stad menar att längden på projektet är mer avgörande för barns deltagande än i vilket skede de är delaktiga, om det så är vid tidigt planeringsskede eller vid genomförande. Hon tycker att projekt där barn och unga är delaktiga inte bör ta mer än sex månader innan färdigställande och påpekar att det är särskilt viktigt för yngre barn, men även för ungdomar. Det är i korta processer, enligt henne, som barns och ungas deltagande görs sig bäst, då det ger dem möjlighet att se slutresultatet inom en rimlig tidsram.

I utredningsfasen för att bidra med underlag

Faser där barn och unga har möjlighet till delaktighet är ofta i början av ett projekt, där barnens bidrag blir underlag för utvecklingsarbetet. Det kan röra sig om projekt som nybyggnation eller reovering av lekplatser, detaljplanearbete för en ny stadsdel eller utredning inför ett nytt lekplatsprogram. I vilken utsträckning barn och unga är delaktiga i den här fasen varierar; det kan innebära att de får möjligheter att lämna synpunkter på ett befintligt förslag till att vara med och påverka valet av plats, dess innehåll och utformning. Vanligtvis handlar det om olika typer av dialogprocesser som sker vid ett eller några få enstaka tillfällen. Barn och unga får då vanligtvis möjlighet att kommunicera sina önskemål och tankar om platsen genom tal, skrift, modeller eller teckningar. Möjligheten till återkoppling varierar och sker vanligtvis vid presentation av designförslaget och vid slutet av projektet då platsen ska invigas.

Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun berättar att förvaltningen alltid ger barn möjlighet att komma med synpunkter och önskemål vid reovering av lekplatser. En enkel metod för att genomföra detta säger hon, är att sätta upp en lapp vid lekplatsen i fråga och informera besökarna om att den ska reoveras och att barnen kan skicka in förslag på hur de vill att lekplatsen ska se ut och vad de vill kunna göra där. Barnen har då möjlighet att delta genom att skicka teckningar och brev till förvaltningen. Vanligtvis sker detta genom epost med hjälp av en vuxen. Breven och teckningarna fungerar då som underlag vid projektering av lekplatsen. Materialet ger ofta upphov till teman som till exempel regnbåge- eller spindeltema.

Även på Göteborgs stad används dialogprocessen i ett tidigt skede av projektet för att skapa underlag. Vid ett lekplatsprojekt för många år sedan genomförde parkförvaltningen en stor dialogprocess tillsammans med en konsult. Lekplatsen i fråga låg bredvid en skola och var förfallen och i stort behov av en reovering. Hon

beskriver dialogen som mycket lyckad och att materialet som de fick ut av processen var mycket användbart. Barnen på skolan fick i uppdrag att utforma parken som de önskade. Landskapsarkitekten på Göteborgs stad berättar om en sexårig flicka som skapade en modell av en klätterställning. Högst upp på ställningen hade flickan placerat en önskestjärna av piprensare, så att barnen skulle kunna klättra upp och önska sig någonting. Landskapsarkitekten tyckte det var en jättebra idé och stjärnan blev början på ett koncept. Hon byggde vidare på konceptet och en annan klass fick i uppdrag att designa stjärnan. I stället för att sätta önskestjärnan längst upp på klätterställningen placerades den på marken så att den skulle bli tillgänglig för alla som besökte platsen.

Landskapsarkitekten på Varbergs kommun berättar om ett projekt i kommunen där ungdomar fick vara delaktiga i ett tidigt skede för att skapa underlag för ett projekt kallat ”ungdomshäng på landsbygd”. Syftet var att skapa en plats nära skolan där ungdomar skulle kunna träffas och umgås. I projektet ingick två högstadielklasser från en skola i Veddige som representanter från förvaltningen besökte under en dag. Under besöket presenterade de projektet för ungdomarna och gav dem uppgifter. Ungdomarnas uppgifter var att: 1) välja en plats för ungdomshänget inom skolans område 2) identifiera vad de saknar och vad de önskar i området och på platsen 3) gestalta platsen i form av skisser. När materialet var insamlat så sammanställdes det och det togs fram ett par förslag utifrån underlaget som sedan presenterades för ungdomarna.

På Varbergs kommun kan de också inkludera barn och unga i ett senare skede av utredningsfasen; då de presenterar ett möjligt förslag för platsen och så får barnen komma med synpunkter. Han beskriver det som ett alternativ till den mer omfattande dialogprocessen i början av ett projekt. Fördelen med den metoden är att projektet redan innan det presenteras för barnen är kalkylerat och genomförbart. Barnens deltagande omfattas då i stället mer av kompromissande- där de får välja att lägga till och ta bort utrustning inom ramen för budgeten.

Under hela projektet – från utredning till genomförande

Det finns även exempel där barn och unga medverkat i alla faser av projektet, vilket tycks vara vanligast vid projekt som initierats av unga själva. Förvaltningens roll blir då att stötta ungdomarna i att förverkliga sina idéer. Landskapsarkitekten på Göteborgs stad berättar om ett sådant samarbete i Göteborg för några år sedan, då några ungdomar kontaktade park- och naturförvaltningen för att de önskade en skatepark i området där de bodde. Eftersom det kommit in klagomål om skateparker i andra områden av staden bestämde förvaltningen sig i stället för att göra en parkourpark. Förvaltningen tog då kontakt med ungdomar som utövade parkour och de fick vara med och designa och bygga parken tillsammans med förvaltningen.

4.1.5. Kommunikationsvägar mellan parkförvaltning och barn och unga

I följande kapitel presenteras ett flertal möjliga kommunikationsvägar mellan parkförvaltningar och barn och unga som nämnts under intervjuerna. Gemensamt är att parkförvaltningarnas främsta medel för att upprätta kontakt och kommunicera med barn och unga i kommunen är genom skolor, förskolor och fritids- och ungdomsgårdar i kommunen. För barn och unga är det genom att lämna synpunkter och önskemål i ett medborgarförslag till kommunernas kontaktcenter. Viktiga aktörer som identifierats är bland annat pedagoger, fritidsledare, föräldrar och andra vuxna i barnets närhet men även barns och ungas egna representanter i form av skolråd och ungdomsfullmäktige.

Skolor, förskolor och fritidsgårdar

Skolor, förskolor och fritidsgårdar utgör viktiga kommunikationsvägar för att nå barn och unga enligt samtliga representanter från parkförvaltningarna. Genom att upprätta kontakt med pedagoger, fritids- och ungdomsledare kan parkförvaltningen nå barn och unga vid projekt antingen för att kommunicera direkt med eleverna eller genom representanter i till exempel skolrådet. Pedagogerna får ofta agera representanter och kommunicera elevernas tankar och synpunkter på utemiljön till parkförvaltningen. I Jönköpings kommun har pedagogerna stor möjlighet att påverka exempelvis skolskogarna och de för ofta barnens talan vid kontakt med förvaltningen, enligt informanten. Landskapsarkitekten på Varbergs kommun ser också pedagogerna som en viktig faktor vid dialogprocesser då de underlättar i mötet med eleverna.

När lekplatser ska renoveras eller anläggas tar förvaltningarna ofta kontakt med närliggande skolor och förskolor för dialog. Landskapsarkitekten på Varbergs kommun berättar att de alltid försöker komma i kontakt med barn och unga i området när de ska bygga eller renovera en lekplats, det kan vara antingen genom skolan, förskolan eller en förening. På Göteborgs stad är det rutin att kontakta närliggande skolor och förskolor om det ska anläggas en ny lekplats. Enligt informanterna är syftet att fånga barnens perspektiv, och deras tankar och mål med platsen.

Landskapsarkitekten på Varbergs kommun gör en reflektion utifrån egna erfarenheter av dialoger på skolor och ungdomsgårdar och menar att engagemanget och fokuset varit större de gånger som han genomfört dialog på skola jämfört med ungdomsgård. Deltagarantalet har också varit högre på skolan jämfört med ungdomsgården. Han upplevde att det inte tolererades samma nivå av stök på skolan som på ungdomsgården och att ungdomarna var mer fokuserade på uppgiften när det skedde under skoltid. Han tror att det kan bero på att ungdomarna kan ha sett dialogen på skolan som en lektion.

Medborgarförslag

Projekt som initieras av barn eller unga går vanligtvis igenom samma kanaler som för vuxna medborgare i kommunen, så kallade medborgarförslag. De kan lämnas i form av ett mejl, brev eller via ett telefonsamtal till kommunens kontaktcenter. Informanterna från Jönköpings kommun och Göteborgs stad betonar att alla förslag ska behandlas lika oavsett om de kommer från barn, unga eller vuxna medborgare i kommunen. Medborgarförslag beskrivs av landskapsarkitekten på Jönköpings kommun som "en chans att påverka" och att "barns synpunkter väger lika tungt som vuxnas". Landskapsarkitekten på Göteborgs stad påpekar att barn ofta får hjälp av en vuxen för att lämna sitt förslag. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun beskriver det som att "rösten ofta går igenom en vuxen". Trots att medborgarförslag som kommer från barn och unga uppskattas av informanterna och har gett upphov till projekt som engagerar så utgör dessa endast ett fåtal relativt sett.

Direkt kommunikation med anställd på parkförvaltningen

Det finns även möjligheter för barn och unga att påverka genom att ta kontakt med någon på parkförvaltningen direkt. Det kan till exempel ske genom ett spontant möte med en förvaltare utomhus. Landskapsarkitekten på Göteborgs stad nämner ett tillfälle då hon var ute i tjänsten och några ungdomar kom fram till henne för att lämna ett förslag informellt. De diskuterade utrustning och plats och deras initiativ kunde sedan förverkligas med hjälp av park- och naturförvaltningen. Landskapsarkitekten från Jönköpings kommun menar att det finns en stor möjlighet att påverka utemiljön om man kontaktar förvaltaren av området direkt. Dock kan detta vara svårt för barn eftersom de sällan vet vem som är ansvarig för området i fråga.

4.2. Förutsättningar för deltagande

I följande avsnitt presenteras förutsättningar för barns och ungas deltagande som identifierats vid analys av studierna. Tre av dessa utgörs av faktorer som berör resurser inom parkförvaltningen som personal, budget och tid. Här lyfts även vikten av personal med kunskap om barns och ungas behov och ett barnperspektiv inom parkförvaltningen. Här inkluderas även fungerande rutiner för erfarenhetsåterföring, återkoppling och kontinuerligt förbättringsarbete inom förvaltningen.

4.2.1. Resurser i form av personal, budget och tid

Personal

Ökad arbetsbelastning hos medarbetare på grund av personalbrist påverkar barns och ungas möjlighet till delaktighet negativt. De senaste årens expansion i Göteborg har inneburit många nya projekt för parkförvaltningen. Landskapsarkitekten på Göteborgs stad menar att en hög arbetsbelastning har gjort att de inte kan arbeta med barns och ungdomars delaktighet i utformningen av utemiljön i samma utsträckning som tidigare. Hon menar att den rådande arbetssituationen har påverkat barns och ungas möjlighet till delaktighet negativt.

För ett antal år sen så jobbade vi ju jättemycket med barn och barns delaktighet i utformning av utemiljön, men nu har vi fått ett sånt extremt hårt tryck på arbetssituationen så att det finns inte på kartan! (Landskapsarkitekt, Göteborgs stad. Intervju. 22 oktober, 2020)

Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun vittnar också om en hög arbetsbelastning inom förvaltningen. Hon upplever att en stor del av arbetet med barns och ungas delaktighet ligger på enstaka personer och att det är mycket upp till individen hur pass inkluderade barn och unga blir i projekten. Hon tror att en arbetsgrupp där man jobbade med dessa frågor och stöttade varandra hade avlastat och möjliggjort större dialogprocesser och mer inkludering av barn och unga i parkförvaltningens arbete. Hon säger också att de får in många förslag och synpunkter till förvaltningen och att det ibland tar lång tid att behandla alla, vilket kan ha en effekt på barns och ungas chanser att påverka sin utemiljö.

Budget

Barns och ungas möjlighet att vara delaktiga i utvecklingen och förvaltningen av utemiljön påverkas också till stor del av tillgänglig projektbudget. Budgetens storlek avgör bland annat dialogprocessens omfattning och i vilken utsträckning förvaltningen kan förverkliga barns och ungas önskemål. Det finns större möjlighet att påverka innehållet i ett projekt med stor budget än en liten, enligt informanten på Varbergs kommun. Han påstår att det går att ”skapa något mer platsanpassat, som har en twist” i ett projekt med större budget. Enligt honom går en stor del av budgeten för en mindre lekplats till det grundläggande som utgår från kommunens lekplatsriktlinjer och krav på tillgänglighet, belysning och lekutrustning, vilket ger litet utrymme för anpassningar till barnens önskemål.

Vissa projekt är så pass små, vi har ju ändå krav på oss att utifrån våra lekplatsriktlinjer utgå från vad en lekplats bör innehålla och i vissa fall så kommer man ju inte så mycket längre än basen; tillgänglighet, belysning, någon sorts gung, rutsch och studs eller vad det kan vara...sen

så räcker kanske inte pengarna till så mycket mer. (Landskapsarkitekt, Jönköpings kommun. Intervju. 16 oktober, 2020)

Barns och ungas önskemål måste tas i beaktande i förhållande till vad som är rimligt inom budget och övriga aspekter som exempelvis tillgänglighet och skötsel, förklarar landskapsarkitekten på Göteborgs stad. Hon menar att det är en avvägning som behöver göras och beskriver det som ”kampen mellan medlen”. I sitt arbete behöver hon ständigt överväga vilka element som är viktiga för en lekbar miljö och tillgängligheten samtidigt som det ska vara låga anläggnings- och driftkostnader.

Hur kan man då skapa en lekbar miljö utan att sätta in saker som måste ha besiktning? För att det är liksom kampen mellan medlen, det ska vara billigt och enkelt att anlägga och det får inte kosta i driften. (Landskapsarkitekt, Göteborgs stad. Intervju. 22 oktober, 2020)

Tid

Projektens tidsram är en avgörande faktor för i vilken utsträckning barn och unga kan delta i processen. Landskapsarkitekten på Göteborgs stad ser en styrka i att parkförvaltningen jobbar med kortare ledtider på ca 3–6 månader än jämfört med stadsbyggnadskontoret som kan ha projekt som sträcker sig över flera år. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun tror att det kan finnas en risk att arbetet med barn och unga påverkas negativt av projekt som sker under lång tid, då detta ofta medför personalbyten. Hon menar att återkopplingen och uppföljningen under projekten kan bli lidande om processen blir för utdragen och personal byts ut under projektets gång. Landskapsarkitekten på Varbergs kommun menar att tidsbrist även påverkar i vilken utsträckning barn och unga möjliggörs deltagande inom förvaltningen.

Det finns också tidsaspekten, vissa projekt kan vara väldigt pressade och då hinner man göra en insats som når till en viss nivå, och andra projekt så finns det mer tid och då kan man liksom ta fler steg och göra en mer ambitiös dialogprocess. (Landskapsarkitekt, Varbergs kommun. Intervju. 16 oktober, 2020)

4.2.2. Kunskap om barns och ungas behov

Personal med kompetens inom området, engagemang och möjligheter till kunskapsutveckling på arbetsplatsen är några viktiga faktorer för att inkludera ett barnperspektiv inom förvaltningen och möjliggöra barns och ungas deltagande. Landskapsarkitekten på Göteborgs stad tycker att det är särskilt viktigt att personalen har ett barnperspektiv när inte barn och unga ges möjlighet att delta i planeringsprocessen. Snabba processer och flera projekt samtidigt innebär en utmaning, vilket medför att hon inte alltid har tid att inkludera barns och ungas

perspektiv i processen. Hon säger att hon då i stället får förlita sig på sin mångåriga erfarenhet och kunskap av att utforma utemiljöer för barn och unga. Hon beskriver hur hon försöker sätta sig in i barnens upplevelse av platsen och vilka kvaliteter de söker efter. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun ger exempel på hur förvaltaren med kunskap om barns behov kan identifiera viktiga miljöer, eventuella hot och värna om lekvärderna:

Om man säger att det ska byggas ett nytt bostadsområde då får ju vi som landskapsarkitekter gå in med barns ögon och fundera på: Hur rör vi oss? Vad finns det för lekvärderna? Här är ett skogsbyn det ska vi vara rädda om, här är stenbumlingar, här ser vi att barn leker då kanske man vill skydda det lite extra. (Landskapsarkitekt, Jönköpings kommun. Intervju. 19 oktober, 2020)

I Jönköpings och Varbergs kommuner efterfrågar informanterna mer kunskap och kompetens om barns och ungas behov inom parkförvaltningen. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun önskar någon med spetskompetens inom ämnet som kunde driva arbetet framåt och följa upp och utveckla arbetet ytterligare. På Varbergs kommun har de valt att ta in en extern konsult för att hjälpa dem med att formulera frågeställningar för kommunens målarbete. Kommunstyrelsen har också initierat en samhällsbyggardag med fokus på barnperspektivet, som alla som arbetar inom samhällsbyggnad är inbjudna till. Initiativet uppskattades av informanten som påpekade att det kom mycket lägligt i och med uppstarten av arbetsgruppen. Arbetsgruppen planerar också att arrangera utbildningsdagar för kunskapsutveckling inom ämnet.

4.2.3. Rutiner för arbetet

Samtliga informanter lyfter behovet av utvärdering av arbetet med barn och unga inom förvaltningarna, som en del av kunskapsutvecklingen och förbättring av arbetet. De nämner också möjliga rutiner för uppföljning och utvärdering av arbetet, samt betonar vikten av återkoppling under och efter projektets genomförande. De identifierar också möjliga utvärderingsmetoder, både formella och informella under och efter dialogprocessen.

Informanterna på Varbergs respektive Jönköpings kommun tycker inte att förvaltningarna har tillräckliga rutiner för arbetet med barns och ungas delaktighet och att det saknas formella utvärderingsformer. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun menar att det saknas rutiner för metoder och arbetssätt och beskriver att de i stället måste prova sig fram. Hon tycker att det finns goda möjligheter att diskutera metoder och projekt med sina kollegor men saknar mer struktur kring dessa möten. Hon ser helst att det skulle finnas möjlighet till diskussion och uppföljning på regelbunden basis vid ett flertal tillfällen under året. Där skulle man bland annat kunna diskutera metoder, arbetssätt och strategier kring frågor som rör ämnet barns och ungas delaktighet inom förvaltningen.

Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun berättar att de ständigt testat och utvärderat olika metoder och angreppssätt för att bli bättre på att inkludera barn och unga i planeringsprocessen. Han tycker att det är viktigt med *erfarenhetsåterföring* efter att projektet avslutats för att följa upp och utvärdera arbetet. Det ger medarbetarna tillfälle att reflektera och utbyta erfarenheter kring vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Erfarenheterna kan sedan ligga till grund för förbättringsarbete av rutinerna och utformningen av kommande projekt.

På Göteborgs stad finns fasta rutiner för att utvärdera och reflektera över projekt, enligt informanterna. De har *regelbundna informationsmöten* en gång i månaden där medarbetarna informerar om projekt och berättar om lyckade och mindre lyckade aspekter. Det finns också ett intranät där medarbetarna kan lägga upp och dela information om olika projekt inom förvaltningen. Hon uttrycker att det finns goda möjligheter för att upprätta samarbeten inom avdelningen men att detta även kräver god kommunikation mellan kollegor och insyn i de olika projekten som sker på arbetsplatsen.

Landskapsarkitekten på Göteborgs stad tycker att det saknas rutin för *utvärdering av dialogprocessen*. Hon menar att medborgarna är deras rapporteringssystem och att om något är dåligt så får förvaltningen höra det från dem. Däremot är det mer sällan de får höra om något har gått bra. Enligt henne så "får man ta det som ett gott betyg" om förvaltningen inte får in några klagomål.

Möjligheten till *återkoppling* under och efter planeringsprocessen är något som lyfts av informanterna som viktigt för utvärderingen av projektet. Återkopplingen ger deltagarna en känsla av att de blivit hörda och ger dem möjlighet att ge respons och synpunkter på processen och det färdiga resultatet. Den kan ske informellt genom att representanter från förvaltningen pratar med deltagarna under exempelvis dialogprocessen eller invigning. I andra fall kan den ske mer formellt som under ett uppföljningsmöte.

Förvaltningarna har liknande rutiner för återkoppling under projekt som inkluderar barn och unga. Det innebär vanligtvis att de åker ut och träffar deltagarna en andra gång för att presentera förslaget och ge dem möjlighet att komma med synpunkter på utformning och innehåll. Naturpedagogen på Göteborgs stad berättar att förvaltningen ofta får respons från föräldrar eller pedagoger till barnen som medverkat i projekt. Hon tror att det kan medföra en risk, då vuxna möjligtvis uttrycker sina egna åsikter och inte barnens. Hon tycker att dialogprocessen är en värdefull möjlighet att vara på plats och prata med barn och unga, för att känna och lyssna in vad dem själva tycker.

Att det finns möjlighet för barn och unga att själva ge återkoppling även efter att projektet avslutats är viktigt, tycker informanterna på Varbergs-, och Jönköpings kommun. De föreslår att man pratar med deltagarna vid invigningen av en plats eller ger dem möjlighet att lämna sina synpunkter vid ett uppföljningsmöte. Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun tycker också att firandet vid

invigningen är en viktig del av projektet, där man gemensamt firar det man åstadkommit tillsammans. Att barnen kan uppleva att någon har lyssnat på dem och att något som de har önskat förverkligats, är det som gör arbetet så värdefullt.

Landskapsarkitekten på Jönköpings kommun tycker också att det är viktigt att ta sig tid för *platsbesök* för att utvärdera platsen och observera hur den används när projektet är avslutat. Genom att observera hur barnen leker, rör på sig och vilka aktiviteter som sker på platsen kan hon få en bild av vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Med hjälp av foton och anteckningarna kan utvärderingen sedan fungera som referens för kommande projekt.

5. Diskussion

I följande kapitel diskuteras studiens resultat och metod utifrån dess syfte och frågeställningar. Under resultatdiskussionen jämförs studiens resultat med tidigare forskning och resonemang förs utifrån studiens teoretiska ramverk. Under metoddiskussionen diskuteras metodval och genomförande av studien.

5.1. Resultatdiskussion

Studiens syfte var att undersöka hur svenska kommuner integrerar barns och ungas perspektiv och delaktighet inom parkförvaltning, med fokus på deras arbetssätt, strategier och avgörande faktorer för genomförande.

Barnperspektiv inom parkförvaltningen

Många av projekten som parkförvaltningarna driver riktar sig mot barn och unga och de menar att barnperspektivet bör vara ständigt närvarande i arbetet. Det handlar exempelvis om att förespråka barns och ungas behov och identifiera värdefulla kvaliteter i utemiljön vid förvaltning och utvecklingsprojekt. Ett barnperspektiv inom förvaltningen och möjligheter för barn att dela sitt perspektiv vid utvecklingen av utemiljön har identifierats som avgörande faktorer för ett socialt hållbart samhälle (Kirby et al. 2003; Björklid & Nordström 2012). Det finns en stark koppling till barns och ungas rättigheter som ligger till grund för parkförvaltningens arbete. De arbetar efter politiskt satta nationella och lokala mål och lagar, där Barnkonventionen är en viktig sådan. Synen på barns och ungas deltagande inom de studerade parkförvaltningarna influeras till stor del av fokus på deras rätt som medborgare (rights realm) och behov (needs realm) (Francis & Lorenzo 2002). De anställda är medvetna om och har kunskap om barns och ungas specifika behov och preferenser, både utifrån egna erfarenheter och utbildning. I sitt arbete som landskapsarkitekter är de medvetna om, och kan identifiera, barns och ungas rumsliga behov.

Delaktighet inom parkförvaltningen

Det finns en viss osäkerhet inom parkförvaltningen kring när, hur och i vilken utsträckning barn och unga ska vara delaktiga. Tidigare studier har visat att det finns

en utbredd osäkerhet kring hur barn och unga ska involveras i beslutsprocesser (Bell et al., 2003; Cele, 2006; Jansson, 2015). Detta är något som behöver diskuteras och förtydligas inom organisationen, för att värna om barns rättigheter på ett sätt som är rimligt inom förvaltningen och i deras arbete (Barnombudsmannen, 2021; Boverket, 2015). Förvaltningarna behöver också överväga alla nivåer av strategisk förvaltning (på policy, taktisk, och operationell nivå) för att utveckla barnvänliga miljöer i kommunen (Jansson et al., 2020). Resultaten indikerar att barn och unga mestadels är delaktiga på en taktisk nivå, trots möjligheterna för delaktighet på operationell nivå som till exempel vid skötsel, plantering etc. inom parkförvaltning (Jansson et al. 2016; Jansson & Lerstrup 2020). Fokus för barns och ungas deltagande kretsar ofta kring frågor om fysisk planering och stadsutveckling på taktisk nivå. Det finns ett fåtal exempel på delaktighet på policynivå, där barn medverkat i dialogprocesser som vid framtagandet av styrdokument som grönsstrukturplan, lekplatsprogram och barnkonsekvensanalys. Trots detta finns det fortfarande en stark tendens mot traditionell landskapsutveckling, där politiker och professionella på policynivå är de som beslutar om och planerar utemiljön utan inflytande från användarna (Arts & Visseren-Hamakers 2012).

Barns och ungas möjligheter till inflytande vid beslutsfattande inom parkförvaltningens arbete idag är begränsat. De inkluderas mestadels i projekt som rör platser avsedda för barn och unga, vilket i det här avseendet är exempelvis lekplatser och skateparker. Jansson et al. (2020) lyfter att förvaltningen bör omdefiniera ”platser för barn”. Parkförvaltningen har en skyldighet att beakta barnens åsikter och synpunkter vid allt beslutsfattande, vilket är minimumnivån för delaktighet enligt Barnkonventionen (Shier 2001; UNICEF 2018). Dessa bör sedan vägas in i förhållande till andra aspekter som exempelvis budget, plats, tid och andra intressen (Boverket 2020). Möjligen är det på grund av detta som barn och unga har mest inflytande och möjlighet till deltagande i projekt som rör platser avsedda för dem. Det är också mer sällan delaktiga i projekt som sträcker sig över en längre tidsperiod.

När det rör projekt som lekplatser finns det etablerade metoder för deltagande som används vid dialogprocesser som till exempel teckningar, modeller och önskelistor som tolkas av landskapsarkitekterna och sedan utgör underlag vid gestaltningen. Detta kan liknas vid barns delaktighet i form av informerad konsultation, enligt Harts delaktighetsstege (Hart, 1992). Barnen blir lyssnade till men de har inte egentligen något inflytande i beslutsprocessen, då den sker utan deras medverkan. Det är vad Wong et al. (2010) skulle benämna som symbolisk vuxenkontroll; de unga ges en röst men de vuxna har fortfarande kontrollen. Barn som konsulteras behöver känna att deras synpunkter beaktas och att de kan påverka de åtgärder och beslut som fattas (Haines & Charles 2014).

Det är endast ett fåtal ungdomsprojekt som initierats av förvaltningarna, vanligast i form av anvisade platser som skate- eller parkourparker. Det kan bero på okunskap om ungas användning och perspektiv på den offentliga utemiljön då de sällan är delaktiga vid planeringsprocesser och beslutsfattande (van Lieshout & Aarts 2008). Möjligen beror det också på att deras intressen kan utgöra en konflikt med andra användare i det offentliga rummet, där unga människor ofta ses som oönskade (Matthews et al. 2000).

Förutsättningar för delaktighet inom parkförvaltningen

Ett antal faktorer identifierades genom studien som viktiga för parkförvaltningens arbete för att involvera barn och unga i förvaltningen och utvecklingen av utemiljön. Dessa är: resurser i form av personal, budget och tid för genomförande av dialoger och andra deltagandeprocesser, samt rutiner kring barns och ungas delaktighet och kunskap om deras behov och preferenser gällande utemiljön. Det är i linje med tidigare forskning som har visat att bland annat tillräckliga resurser och personligt engagemang hos de anställda är väsentligt för ett inkluderande arbetssätt inom organisationen (Jansson et al. 2020b).

Parkförvaltningarna kan behöva använda sig av olika former av styrning för att främja barns och ungas delaktighet. En stor del av projekten som initieras av kommuner och parkförvaltningar sker top-down och styrningen är traditionellt hierarkisk. För att främja delaktighet och bottom-up processer kan organisationen behöva omformas så att medborgarnas åsikter kan vara med och forma arbetet i större utsträckning än vad som sker idag (Jansson et al. 2019). Formerna av samstyrning som definierats av Arnouts et al. (2012) är intressanta ur ett delaktighetsperspektiv inom parkförvaltningen. Samstyrning kan främja bottom-up processer och bidra till större engagemang bland användarna (Buijs et al. 2016). Skolskogarna är ett exempel på samstyrning mellan parkförvaltningen och barn och unga tillsammans med deras pedagoger. På utvalda platser överlåter kommunen en yta skog till en klass eller skola att förvalta till viss del på egen hand. Där kan barnen gemensamt besluta om utvecklingen av platsen med pedagogerna. Den här formen av arrangemang kan definieras som slutet eller öppen samstyrning (Arnouts et al. 2012) beroende på hur tätt förvaltningen och användarna samarbetar och i vilken grad de delar på beslutfattandet.

Under studien framkom det att de kommunikationsvägar som används av parkförvaltningen och barn och unga i kommunen är övervägande traditionella och anpassade för vuxna. Barn och unga idag förväntas lämna sina synpunkter, klagomål och önskemål på samma sätt som vuxna medborgare i kommunen, via ett medborgarförslag per brev eller epost till kommunens kontaktcenter. Särskilt barn behöver då stöd från sina föräldrar eller andra vuxna i sin närhet för att göra sin röst hörd. Det behövs kommunikationsvägar som är anpassade för barns och ungas sätt att kommunicera (Elsley 2004; Europarådet 2016). De bör också upprätta

kontinuerlig kontakt med barn, unga och deras representanter inom skola, förskola, föreningsliv och andra instanser där de vistas. Barn och unga behöver vara införstådda med på vilka sätt de kan påverka den offentliga miljöns utformning och förvaltning och hur de kan gå till väga för att kontakta förvaltningen. Vid samarbeten med barn och unga är det också viktigt att förvaltningen verkar för att skapa engagemang och vilja hos barn och unga att delta och ta initiativ till projekt.

5.2. Metoddiskussion

Den kvalitativa, explorativa ansatsen för studien har varit användbar för att studera fenomenet barns och ungas perspektiv och delaktighet inom kommunal parkförvaltning. Den kvalitativa datainsamlingen har gett upphov till ett rikt material av förvaltningarnas arbete för att främja barns och ungas delaktighet. Materialet består av personliga upplevelser och reflektioner från informanter med erfarenhet och kunskap av barns och ungas deltagande inom parkförvaltning. Den kvalitativa ansatsen avgörs till stor del av vilka fall som studeras, samt vilka informanter som intervjuas. Eftersom studiens syfte var att studera kommuner som arbetar aktivt med att involvera barn och unga inom förvaltningen och utformningen av utemiljön så valdes kommunerna utifrån ett antal kriterier. De medverkande kommunerna valdes ut baserat på det som var tidigare känt om deras arbete med barns och ungas delaktighet och tillgänglig information på kommunens hemsida. Det är troligt att det finns andra kommuner och parkförvaltningar som gör ett lika bra eller bättre arbete med att involvera barn och unga än de som valts ut här. Det kan således finnas andra arbetssätt, förutsättningar och strategier för att arbeta med barns och ungas delaktighet som inte tagits upp i den här studien.

Informanterna är anställda hos förvaltningarna och har valts ut baserat på deras erfarenhet av barns och ungas delaktighet inom parkförvaltningen. Alla informanter arbetar på en taktisk nivå (Randrup & Persson 2009), där alla utom en arbetar som landskapsarkitekter. Detta medför att de har liknande yrkesroller och arbetsuppgifter på förvaltningen. Gemensamt för landskapsarkitekterna är att de arbetar med frågor rörande planering och gestaltning av utemiljön. Detta innebär att det exempelvis saknas ett perspektiv av anställda på policy-, och operationell nivå inom parkförvaltningen, vilket hade kunnat ge ett ännu bredare perspektiv på arbetet.

Den semistrukturerade intervjuformen har erbjudit en god struktur för insamlingen av data. Informanterna har getts möjlighet att beskriva sina upplevelser, erfarenheter och perspektiv på barns och ungas delaktighet inom parkförvaltningen. Intervjuformen har gett möjligheter till följdfrågor och utvecklade resonemang. Intervjuer som görs personligen är ofta att föredra i kvalitativ forskning men på grund av restriktionerna i och med Covid-19-situationen var det mer lämpligt att hålla dem på distans. Under videosamtalen

upplevdes en viss fördröjning av ljudet vilket påverkade den naturliga turtagningen i samtalet. Intervjuer på distans innebär också att en viss del icke-verbal kommunikation går förlorad som sker genom exempelvis ansiktsuttryck och kroppsspråk (Kvale et al., 2014). Att intervjuerna gjordes på distans kan också ha medfört att tillgängliga informanter blev begränsat till anställda med kontorsbaserade arbetsuppgifter vilket kan ha påverkat urvalet.

Tematisk analys beskrivs av Braun och Clarke (2006) som datadriven vilket innebär att koder inte ska passas in i en befintlig ram eller förutfattade meningar. De påpekar dock att det är omöjligt att fullständigt frigöra sig från tidigare kunskap och teorier inom ämnet vid analys, vilket kan påverka det induktiva förhållningssättet till av ett mer deduktivt (teoribaserat synsätt). Vid den tematiska analysen har fokus legat på teman i informanternas utsagor och inte vad som är specifikt för varje fall. Ett lämpligt alternativ till den tematiska analysen hade varit en narrativ analys med fokus på att presentera var och en av informanternas utsagor. Det hade medfört ett större fokus på individen och den enskildes perspektiv och möjligen gjort resultatet enklare att överblicka.

Ytterligare källor för kvalitativ datainsamling som till exempel analys av kommunens dokumentation och observationer vid dialogprocesser hade varit ett intressant tillskott till studien. En genomgång och analys av styrdokument som styr parkförvaltningens arbete hade kunnat ge en bild av de förutsättningar och policys som finns inom organisationen. Resultaten från den kvalitativa studien hade även kunnat ligga till grund för en kvantitativ undersökning av fenomenet bland flera kommuner genom exempelvis en enkät.

En möjlig fördel med metoden är att den har potential att bidra till en bättre förståelse för parkförvaltningarnas arbete och kan också ha en inverkan på informanternas syn på delaktighet och gett upphov till nya idéer under och efter intervjun. Det finns en möjlighet att de medverkande förvaltningarna och deras representanter även utvärderar och ser över sina rutiner och attityder angående barns och ungas delaktighet.

6. Slutsats

Den här studien har gett en inblick i hur kommunala parkförvaltningar arbetar med att integrera barns och ungas perspektiv och deltagande och identifierar viktiga faktorer för ett sådant arbete. Resultaten har visat att det finns etablerade arbetsmetoder och strategier på förvaltningarna i de undersökta kommunerna. Det finns också ett tydligt uppdrag inom förvaltningarna att arbeta utifrån ett barnperspektiv och möjliggöra barns och ungas delaktighet i arbetet. Flera exempel på hur förvaltningarna arbetar strategiskt för att utveckla lösningar och möta barns och ungas behov har identifierats. Det gör de delvis genom att bygga på generell kunskap om barns och ungas perspektiv, på egna erfarenheter men även genom att inkludera barn och unga i dialogprocesser.

Den vanligaste typen av projekt riktade mot barn och unga initieras av förvaltningen och karakteriseras av ett formellt deltagande. Projekten avser mestadels platser som är avsedda för barn och unga att använda. Dialogprocessen innebär oftast att en grupp barn och unga blir inbjudna att delta vid ett eller flera tillfällen. Det sker oftast vid projektens början och ingår i utredningsfasen av planeringsprocessen, där man försöker fånga upp barns och ungas synpunkter och önskemål för platsen. Här används ofta etablerade metoder där barn och unga kan uttrycka sig genom exempelvis teckningar, modeller och enklare analyser av platsen. Materialet tolkas sedan av professionella och utgör underlag för ett förslag som presenteras för deltagarna.

Det finns också exempel på områden som barn och unga har möjlighet att delvis påverka direkt på eget initiativ med eller utan medverkan från parkförvaltningen. De är ofta naturområden i anslutning till lekplats men också så kallade skolskogar. Här berättar förvaltningarna att de tar särskild hänsyn till barns behov vid skötseln för att främja leken och bevara värdefulla inslag.

Det är ovanligt att projekt initieras av barn och unga själva men resultaten från studien indikerar att när det sker så är barn och unga i större utsträckning delaktiga under hela processen; från utredning till genomförande. Kommunikationsvägarna för barn och unga att påverka parkförvaltningarna är dock begränsade och går vanligtvis via vuxna representanter och kommunikationsmedel anpassade för vuxna medborgare. De få projekt som initierats av barn har skett genom medborgarförslag, ofta med hjälp av en vuxen.

Resultaten tyder på att det finns ett samband mellan brister på olika typer av resurser och en negativ påverkan på barns och ungas möjlighet till delaktighet. I studien har några väsentliga faktorer som påverkar hur svenska lokala myndigheter kan integrera barns och ungas perspektiv och delaktighet i kommunal parkförvaltning kunnat identifierats. Dessa presenteras här nedan i en översiktlig lista för förtydligande. Inom organisationen behövs bland annat:

1. Ett genomgående barnperspektiv i alla styrdokument och policys som rör förvaltningens arbete.
2. En tydlig ansvarsfördelning för att driva frågorna inom förvaltningen.
3. Kunskap om barns och ungas behov bland medarbetare.
4. Samarbeten inom och utanför organisationen för att driva arbetet strategiskt i kommunen.
5. Anpassade kommunikationsvägar för att upprätta kontakt mellan förvaltningen och barn och unga.
6. Tillräckliga resurser i form av tid, budget och personal för genomförande av dialogprocesser.
7. Rutiner för återkoppling, utvärdering och erfarenhetsåterföring för projekt som inkluderat barn och unga.

6.1. Förslag till vidare forskning

Det finns ett behov av fortsatta studier av barns och ungas delaktighet och perspektiv inom parkförvaltning. Hur kan parkförvaltningarna främja och skapa förutsättningar för initiativ av barn och unga? Hur medvetna är barn och unga om sina möjligheter till inflytande inom den kommunala parkförvaltningen? Beror bristen på initiativ på en osäkerhet bland barn och unga i kommunerna gällande hur de kan lämna sina synpunkter och önskemål eller något annat? Det skulle även vara intressant att undersöka hur förvaltningarna arbetar med att främja och skapa förutsättningar för delaktighet på operationell-, och policynivå.

Referenser

- Arnér, E. & Tellgren, B. (2006). *Barns syn på vuxna : att komma nära barns perspektiv*. <https://sites.google.com/site/thurscharmdarlimopart/barns-syn-paa-vuxna-att-komma-naera-barns-perspektiv-pdf> [2021-01-20]
- Arnouts, R., van der Zouwen, M. & Arts, B. (2012). Analysing governance modes and shifts — Governance arrangements in Dutch nature policy. *Forest Policy and Economics*, 16, 43–50. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2011.04.001>
- Arnstein, S.R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35 (4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>
- Arts, B., Leroy, P. & van Tatenhove, J. (2006). Political Modernisation and Policy Arrangements: A Framework for Understanding Environmental Policy Change. *Public Organization Review*, 6 (2), 93–106. <https://doi.org/10.1007/s11115-006-0001-4>
- Arts, B. & Visseren-Hamakers, I. (2012). Forest governance: A state of the art review. *Forest-people Interfaces: Understanding Community Forestry and Biocultural Diversity*. https://doi.org/10.3920/978-90-8686-749-3_15
- Barnombudsmannen (2013). *Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 17 (2013) om Barnets rätt till vila, fritid, lek och rekreation samt till det kulturella och konstnärliga livet (art. 31)*. <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/allmanna-kommentarer/ak-17-om-barnets-ratt-till-vila-fritid-lek-och-rekreation.pdf> [2021-06-13]
- Barnombudsmannen (2015). *Barnkonsekvensanalyser - Uppnå kvalitet i beslut som rör barn och unga - Barnombudsmannen*. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/genomfora-barnkonventionen/barnkonsekvensanalyser-uppna-kvalitet-i-beslut-som-ror-barn-och-unga/> [2021-03-08]
- Barnombudsmannen (n.d.). Barns och ungas rätt till inflytande i kommuner och landsting. https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/faktablad/faktablad3_inflytande11.pdf [2021-03-30]
- Bell, J.F., Wilson, J.S. & Liu, G.C. (2008). Neighborhood Greenness and 2-Year Changes in Body Mass Index of Children and Youth. *American journal of preventive medicine*, 35 (6), 547–553. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2008.07.006>
- Bell, S., Thompson, C.W. & Travlou, P. (2003). Contested views of freedom and control: Children, teenagers and urban fringe woodlands in Central Scotland. *Urban forestry & urban greening*, 2 (2), 87–100. <https://doi.org/10.1078/1618-8667-00026>
- Bergnehr, D. (2019). Barnperspektiv, barns perspektiv och barns aktörskap – en begreppsdiskussion. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk & kritikk*, 5, 49-. <https://doi.org/10.23865/ntp.k.v5.1373>
- Björklid, P. & Nordström, M. (2012). Child-friendly cities – sustainable cities. 4
- Boverket (2020). *Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling*

- Boverket (2021). *Medborgardialog. Boverket*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/medborgardialog/> [2021-03-08]
- Boverket (2021). *Steg i dialogprocessen. Boverket*. https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/medborgardialog/steg_i_process/ [2021-03-08]
- Boverket *Gör plats för barn och unga! Boverket*. <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2015/gor-plats-for-barn-och-unga/> [2020-09-25]
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Buijs, A.E., Mattijssen, T.J., Van der Jagt, A.P., Ambrose-Oji, B., Andersson, E., Elands, B.H. & Steen Møller, M. (2016). Active citizenship for urban green infrastructure: fostering the diversity and dynamics of citizen contributions through mosaic governance. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 22, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2017.01.002>
- Cele, S. (2006). Communicating Place: Methods for Understanding Children's Experience of Place. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-20088> [2020-09-25]
- Chatterjee, S. (2005). Children's Friendship with Place: A Conceptual Inquiry 1. *Children, Youth and Environments*, 15 (1), 1–26
- Chawla, L. (1992). Childhood Place Attachments. In: Altman, I. & Low, S.M. (eds.) *Place Attachment*. Boston, MA: Springer US, 63–86. https://doi.org/10.1007/978-1-4684-8753-4_4
- Chawla, L. (2001). Evaluating children's participation: Seeking areas of consensus. *Participatory Learning and Action Notes*, 42, 9–13
- Childress, H. (2004a). Teenagers, Territory and the Appropriation of Space. *Childhood*, 11 (2), 195–205. <https://doi.org/10.1177/0907568204043056>
- Childress, H. (2004b). Teenagers, Territory and the Appropriation of Space. 2004,. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0907568204043056> [2020-12-11]
- Clark, A. & Percy-Smith, B. (2006). Beyond Consultation: Participatory Practices in Everyday Spaces. *Children, youth and environments*, 16 (2), 1–9
- Cockburn, T. (2005). Children's Participation in Social Policy: Inclusion, Chimera or Authenticity? *Social Policy and Society*, 4 (2), 109–119. <https://doi.org/10.1017/S1474746404002258>
- Dempsey, N. & Burton, M. (2011). Defining place-keeping: The long-term management of public spaces. *Urban Forestry & Urban Greening - URBAN FOR URBAN GREEN*, 11. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2011.09.005>
- Dempsey, N. & Smith, H. (2014). Understanding place-keeping of open space. 17
- Egen växtkraft (2001). *Vägar till delaktighet: Öppningar, möjligheter och skyldigheter*
- Elsley, S. (2004). Children's experience of public space. *Children & Society*, 18 (2), 155–164. <https://doi.org/10.1002/chi.822>
- Engemann, K., Pedersen, C.B., Arge, L., Tsirogiannis, C., Mortensen, P.B. & Svenning, J.-C. (2019). Residential green space in childhood is associated with lower risk of psychiatric disorders from adolescence into adulthood. *Proceedings of the National Academy of Sciences - PNAS*, 116 (11), 5188–5193. <https://doi.org/10.1073/pnas.1807504116>
- Europarådet (2016). *Child Participation Assessment Tool. Children's Rights*. <https://www.coe.int/en/web/children/child-participation-assessment-tool> [2020-09-25]
- Fjørtoft, I. (2001). The Natural Environment as a Playground for Children: The Impact of Outdoor Play Activities in Pre-Primary School Children. *Early*

- Childhood Education Journal*, 29 (2), 111–117.
<https://doi.org/10.1023/A:1012576913074>
- Francis, M. & Lorenzo, R. (2002). Seven realms of children's Participation. *Journal of Environmental Psychology*, 22 (1), 157–169.
<https://doi.org/10.1006/jevp.2001.0248>
- Freire, P. (2000). *Pedagogy of the oppressed*. 30th anniversary ed. New York: Continuum.
- Gibson, J. (1977). The Theory of Affordances. *The Ecological Approach to Visual Perception*. Boston.
https://monoskop.org/images/c/c6/Gibson_James_J_1977_1979_The_Theory_of_Affordances.pdf [2021-01-22]
- Göteborgs stad (2021). *Kommunens organisation*.
<https://goteborg.se/wps/portal?uri=gbglnk%3a201602613645920> [2021-02-22]
- Haines, K. & Charles, A. (2014). Measuring Young People's Participation in Decision Making: What Young People Say. *The International Journal of Children's Rights*, 22, 641–659. <https://doi.org/10.1163/15718182-55680022>
- Halldén, G. (2003). Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 8 (1–2), 12–23
- Hart, R.A. (1992). *Children's participation: from tokenism to citizenship*. Florence: UNICEF, International child development centre.
- Heft, H. (1988). AFFORDANCES OF CHILDREN'S ENVIRONMENTS: A FUNCTIONAL APPROACH TO ENVIRONMENTAL DESCRIPTION. *Children's Environments Quarterly*, 5 (3), 29–37
- Horelli, L. (2007). Constructing a Theoretical Framework for Environmental Child-Friendliness. *Children, youth and environments*, 17 (4), 267–292
- Jack, G. (2008). Place Matters: The Significance of Place Attachments for Children's Well-Being. *The British journal of social work*, 40 (3), 755–771.
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcn142>
- Jansson, M. (2015). Children's perspectives on playground use as basis for children's participation in local play space management. *Local Environment*
- Jansson, M. & Lerstrup, I. (2020). Children's perspectives on green space management in Sweden and Denmark. <https://pub.epsilon.slu.se/17399/> [2021-02-09]
- Jansson, M. & Lindgren, T. (2012). A review of the concept 'management' in relation to urban landscapes and green spaces: Toward a holistic understanding. *Urban forestry & urban greening*, 11 (2), 139–145.
<https://doi.org/10.1016/j.ufug.2012.01.004>
- Jansson, M., Randrup, T.B. & Randrup, T.B. (2020a). *Urban Open Space Governance and Management*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429056109>
- Jansson, M., Sundevall, E. & Wales, M. (2016). The role of green spaces and their management in a child-friendly urban village. *Urban forestry & urban greening*, 18, 228–236. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2016.06.014>
- Jansson, M., Vogel, N., Fors, H. & Randrup, T.B. (2019). The governance of landscape management: new approaches to urban open space development. *Landscape Research*, 44 (8), 952–965.
<https://doi.org/10.1080/01426397.2018.1536199>
- Jansson, M., Zalar, A., Sundevall, E.P. & Randrup, T.B. (2020b). Governing for Child-Friendliness? Perspectives on Children as Users Among Swedish and Danish Urban Open Space Managers. *Frontiers in Sustainable Cities*, 2.
<https://doi.org/10.3389/frsc.2020.565418>

- Johansson, E. (2003). Att närma sig barns perspektiv: Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 8 (1–2), 42–42
- Jönköpings kommun (2021). *Kommunens organisation*. [text]. <https://www.jonkoping.se/kommunpolitik/kommunensorganisation.4.74fef9ab15548f0b800962.html> [2021-02-22]
- Karsten, L. (2005). It all used to be better? Different generations on continuity and change in urban children's daily use of space. *Children's geographies*, 3 (3), 275–290. <https://doi.org/10.1080/14733280500352912>
- Kirby, P., Lanyon, C., Cronin, K. & Sinclair, R. (2003). *Building a culture of participation: involving children and young people in policy, service planning, delivery and evaluation: handbook*. <http://dera.ioe.ac.uk/17522/1/Handbook%20-%20Building%20a%20Culture%20of%20Participation.pdf> [2021-01-20]
- Korpela, K.M., Hartig, T., Kaiser, F.G. & Fuhrer, U. (2001). Restorative Experience and Self-Regulation in Favorite Places. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00139160121973133> [2020-12-11]
- Korpela, K.M., Kyttä, M. & Hartig, T. (2002). Restorative experience, self-regulation, and children's place preferences. *Journal of Environmental Psychology*, 22 (4), 387–398. <https://doi.org/10.1006/jevp.2002.0277>
- Kvale, S., Brinkmann, S. & Torhell, S.-E. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. ed. Lund: Studentlitteratur.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Samhällsbyggnadsenheten (2009). Barnkonventionen i den fysiska planeringen. Elanders. <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e54ac/1526546602229/barnkonventionen.pdf> [2020-09-25]
- van Lieshout, M. & Aarts, N. (2008). Youth and Immigrants' Perspectives on Public Spaces. *Space and Culture*, 11 (4), 497–513. <https://doi.org/10.1177/1206331208320493>
- LSU- Sveriges Ungdomsorganisationer (2016). *Ungas engagemang för en hållbar värld- Ungas deltagande är avgörande för agenda 2030:s framgång*. https://lsu.se/wp-content/uploads/2020/07/ungas_engagemang_for_en_hallbar_varld-agenda2030-rapport_webb.pdf [2021-03-30]
- Mäkinen, K. & Tyrväinen, L. (2008). Teenage experiences of public green spaces in suburban Helsinki. *Urban Forestry & Urban Greening*, 7 (4), 277–289. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2008.07.003>
- Malone, K. (2013). “The future lies in our hands”: children as researchers and environmental change agents in designing a child-friendly neighbourhood. *Local Environment*, 18 (3), 372–395. <https://doi.org/10.1080/13549839.2012.719020>
- Matthews, H., Taylor, M., Percy-Smith, B. & Limb, M. (2000). The Unacceptable Flaneur: The Shopping Mall as a Teenage Hangout. *Childhood*, 7 (3), 279–294. <https://doi.org/10.1177/0907568200007003003>
- Nordenfors, M. (2010). *Delaktighet – på barns villkor?* Göteborg: Elanders. http://www.tryggaremanskligare.goteborg.se/pdf/publikation/Delaktighet_pa_barns_villkor_web.pdf [2020-10-15]
- Nordström, M. (2010). Children's Views on Child-friendly Environments in Different Geographical, Cultural and Social Neighbourhoods. *Urban Studies*, 47 (3), 514–528
- O'Brien, M., Jones, D., Sloan, D. & Rustin, M. (2000). Children's Independent Spatial Mobility in the Urban Public Realm. *Childhood*, 7 (3), 257–277. <https://doi.org/10.1177/0907568200007003002>

- Percy-Smith, B. & Thomas, N. (2009). *A Handbook of Children and Young People's Participation: Perspectives from Theory and Practice*. London, UNITED KINGDOM: Taylor & Francis Group. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/slub-ebooks/detail.action?docID=446715> [2020-09-25]
- Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2003). *Delaktighet som värdering och pedagogik*. https://www.researchgate.net/publication/251799748_Delaktighet_som_vardering_och_pedagogik [2021-01-20]
- Qvarsell, B. (2003). Barns perspektiv och mänskliga rättigheter: Godhetsmaximering eller kunskapsbildning? *Pedagogisk forskning i Sverige*, 8 (1–2), 101–113
- Randrup, T.B. & Persson, B. (2009). Public green spaces in the Nordic countries: Development of a new strategic management regime. *Urban Forestry & Urban Greening*, 8 (1), 31–40. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2008.08.004>
- Rasmussen, K. (2004). Places for Children – Children's Places. *Childhood*, 11 (2), 155–173. <https://doi.org/10.1177/0907568204043053>
- Regeringen och Regeringskansliet (2018-06-12). *Konventionen om barnets rättigheter (svenska)*. Regeringskansliet. [Text]. <https://www.regeringen.se/rapporter/2018/06/konventionen-om-barnets-rattigheter-s2018.010/> [2020-09-25]
- Sandseter, E.B.H. (2007). Categorizing risky play - How can we identify risk-taking in children's play? *European Early Childhood Education Research Journal*, 15, 237–252
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children & Society*, 15 (2), 107–117. <https://doi.org/10.1002/chi.617>
- Sommer, D., Pramling Samuelsson, I., Hundeide, K., Falk, C. & Falk, K. (2011). *Barnperspektiv och barnens perspektiv i teori och praktik*. Stockholm: Liber.
- Spencer, C. & Woolley, H. (2000). Children and the city: a summary of recent environmental psychology research. *Child: Care, Health and Development*, 26 (3), 181–198. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2214.2000.00125.x>
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) (2020). *Så styrs en kommun*. [text]. <https://skr.se/demokratiledningstyrning/politiskstyrningfortroendevalda/kommunaltsjalvstyresastyrskommunenochregionen/sastyrskommunen.735.html> [2021-02-16]
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) (2021). *Barnkonsekvensanalys*. [text]. <https://skr.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/barnetsrattigheter/barnkonsekvensanalys.878.html> [2021-03-08]
- Taylor, A.F. & Kuo, F.E. (2006). Is contact with nature important for healthy child development? State of the evidence. In: Spencer, C. & Blades, M. (eds.) *Children and their Environments: Learning, Using and Designing Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 124–140. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511521232.009>
- Travlou, P., Owens, P., Ward Thompson, C. & Maxwell, L. (2008). Place mapping with teenagers: Locating their territories and documenting their experience of the public realm. *Children's Geographies*, 6, 309–326. <https://doi.org/10.1080/14733280802184039>
- Treseder, P. (1997). *Empowering Children and Young People - Training Manual: Promoting Involvement in Decision-making*. London: Save the Children.
- UNICEF (2018). Barnkonventionen FN:s konvention om barnets rättigheter. <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen> [2021-02-15]

- UNICEF *Child Friendly Cities Initiative* UNICEF. *Child Friendly Cities Initiative*.
<https://childfriendlycities.org/> [2020-09-25]
- Vanderstede, W. (2011). 'Chilling' and 'hopping' in the 'teenage space network': explorations in teenagers' geographies in the city of Mechelen. *Children's Geographies*, 9 (2), 167–184.
<https://doi.org/10.1080/14733285.2011.562379>
- Varbergs kommun (2021). *Hamn- och gatuförvaltningen*. [text].
<https://www.varberg.se/kommunpolitik/kommunensorganisation/forvaltningar/hamnochgatuforvaltningen.4.63c5311513f7b9eaf4e991.html> [2021-02-03]
- Wong, N., Zimmerman, M. & Parker, E. (2010). A Typology of Youth Participation and Empowerment for Child and Adolescent Health Promotion. *American journal of community psychology*, 46, 100–14.
<https://doi.org/10.1007/s10464-010-9330-0>
- Yin, R.K. (2014). *Case study research: design and methods*. 5 edition. Thousand Oaks, California : SAGE.
- Zimmerman, M.A. (2000). Empowerment Theory. In: Rappaport, J. & Seidman, E. (eds.) *Handbook of Community Psychology*. Boston, MA: Springer US, 43–63. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-4193-6_2

Tack

Tack till alla er som har gjort det här arbetet möjligt; först och främst informanterna på Göteborgs stad och Jönköpings-, och Varbergs kommun. Tack för att ni frikostigt har delat med er av era personliga erfarenheter och perspektiv, det har varit ett nöje att intervjua er. Jag vill rikta ett särskilt tack till min handledare Märit Jansson, din feedback och input under uppsatsen har varit ovärderlig och mycket uppskattad. Avslutningsvis vill jag också tacka min man och mina döttrar för det tålamod och stöd som ni visat under arbetets gång. Ni är mitt mina största supporters och jag hade inte klarat det utan er.

Bilagor

Bilaga 1: Inbjudan via epost

Rubrik: Inbjudan till att delta i studie om barns perspektiv och deltagande inom parkförvaltning

Hej,

mitt namn är Nina Törn och jag är student vid masterprogrammet *Outdoor Environments for Health and Wellbeing* på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Under hösten gör jag mitt självständiga arbete inom landskapsarkitektur, där jag har valt att studera hur svenska kommuner integrerar barns perspektiv och deltagande inom parkförvaltningen. Som en del av mitt arbete så vill jag lyfta fram goda exempel från kommuner där man redan jobbar med frågor kring barns perspektiv och deltagande.

Därför söker jag nu 1–2 personer inom er parkförvaltning för enskilda intervjuer. Intervjuerna genomförs på distans via videosamtal och varar i ungefär 30–60 min. Fokus för intervjuerna kommer att handla om personliga erfarenheter av arbete med barns perspektiv och delaktighet.

Vill ni delta i studien eller har ni frågor angående studien? Kontakta gärna mig eller min handledare (se kontaktuppgifter nedan).

Med vänliga hälsningar/ Nina Törn

Kontaktinformation:

Nina Törn
e-post: nirn0001@stud.slu.se
telefon: +46735678828

Handledare:
Märit Jansson
Universitetslektor vid Institutionen
för landskapsarkitektur, planering och
förvaltning
e-post: marit.jansson@slu.se
telefon: +4640415135

Bilaga 2: Informationsblad till deltagare

Hej, mitt namn är Nina Törn och jag är student vid masterprogrammet *Outdoor Environments for Health and Wellbeing* på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Under hösten gör jag mitt examensarbete inom landskapsarkitektur, där jag har valt att studera hur svenska kommuner integrerar barns perspektiv och deltagande inom parkförvaltning. Syftet med studien är att undersöka vilka metoder och strategier som används i kommuner idag för att integrera barns perspektiv och deltagande inom parkförvaltning.

Det är helt frivilligt att delta och du har rätt att när som helst avsluta intervjun eller avbryta ditt deltagande i studien. Intervjuerna genomförs på distans via videosamtal och varar i ungefär 30–60 minuter. Vi kommer överens om en tidpunkt och en plattform (till exempel Zoom eller Skype) för videosamtalet som passar dig. Om du samtycker kommer intervjun att spelas in. Inspelningen används senare som stöd vid analys. Materialet är konfidentiellt och endast jag och min handledare kommer att ha tillgång till inspelningarna.

Eftersom namnet på kommunen och enheten där du arbetar kommer att visas i rapporten så kommer inte full anonymitet kunna säkerställas. Du får medverka med namn och foto om du vill.

Intervjuerna kommer att ligga till grund för analys och utgöra resultatet i mitt examensarbete. Arbetet kommer att presenteras både muntligt och skriftligt på SLU under våren 2021. Det kommer även att publiceras online på SLU:s öppna arkiv Epsilon.

Har ni frågor angående studien eller er medverkan? Kontakta gärna mig eller min handledare.

Med vänliga hälsningar/ Nina Törn

Kontaktinformation:

Nina Törn
e-post: nirn0001@stud.slu.se
telefon: +46735678828

Handledare:
Märit Jansson
Universitetslektor vid Institutionen
för landskapsarkitektur, planering och
förvaltning
e-post: marit.jansson@slu.se
telefon: +4640415135

Bilaga 3: Informationsblad inför intervju

Intervju – barns deltagande och perspektiv inom park och parkförvaltning	
<p>Upplägg:</p> <p>Presentation, syftet med studien</p> <p>Information om deltagande</p> <p>Medgivande</p> <p>Intervjun börjar - Frågor och ev. följdfrågor</p> <p>Möjlighet att ställa frågor till intervjuaren</p> <p>Intervjun avslutas</p>	<p>Tidsåtgång: ca 30–60 min</p> <p>Typ av intervju: semi-strukturerad</p>
<p>Temat:</p> <p>Beskrivning av dig själv, din yrkesroll, utbildning, erfarenhet och intresse av frågor kring barns perspektiv och delaktighet, särskilda uppdrag kring barn inom förvaltningen, möte med barn i dagligt arbete</p> <p>Om förvaltningen, arbetssätt och metoder för att främja barns delaktighet, olika typer av projekt, kontakter och samarbeten</p> <p>Olika förutsättningar för barn att påverka, barns egna initiativ till förändring</p> <p>Utvärdering av arbete</p>	

Bilaga 4: Intervjufrågor

Vill du börja med att presentera dig själv? (till exempel namn, ålder, utbildning, yrkesroll, hur länge du har arbetat på förvaltningen, etcetera)

Kan du beskriva ditt arbete här på förvaltningen (till exempel uppdrag, avdelning, arbetsuppgifter etcetera)?

Har du ett personligt intresse och engagemang av att jobba med frågor som rör barn och ungdomar?

Har du någon tidigare erfarenhet av att jobba med barn och ungdomar?

Har frågor kring barn och ungdomar behandlats under din utbildning? I så fall på vilket sätt?

Har du något formellt uppdrag som involverar att arbeta med barn och ungdomar inom förvaltningen?

När möter du barn och unga i ditt arbete inom förvaltningen?

Hur arbetar ni inom förvaltningen för att främja barn och ungdomars delaktighet?

Vad ligger till grund för ert arbetssätt?

När ges barn och ungdomar möjlighet att själva uttrycka sin vilja och ge sitt perspektiv på frågor som rör förvaltningen?

I vilken typ av projekt och i vilka faser upplever ni att det fungerar bäst att involvera barn och ungdomar? (till exempel under skötsel, utveckling, planering eller design)

Vilka metoder eller arbetssätt används inom förvaltningen för att ge barn och ungdomar möjlighet att delta och påverka?

På vilka sätt tar ni kontakt med barn och ungdomar?

När tycker du att ni har lyckats bäst med att inkludera barns perspektiv och delaktighet inom förvaltningen?

Vad skulle ni kunna göra för att förbättra ert arbete?

Bilaga 5: Populärvetenskaplig sammanfattning

Barns och ungas perspektiv och delaktighet inom parkförvaltning

En fallstudie av svenska kommunala parkförvaltningsenheter

SYFTE & FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med den här studien är att undersöka hur svenska kommuner integrerar barns och ungas perspektiv och möjliggör delaktighet inom parkförvaltning. Denna studie ger sig ut för att besvara följande forskningsfrågor:

- Hur går arbetet till i kommuner med erfarenhet från att integrera barns och ungas perspektiv och deltagande inom parkförvaltningen?
- Vilka faktorer är väsentliga för att möjliggöra och integrera barns och ungas perspektiv och deltagande i kommunal parkförvaltning?

RESULTAT

Studien tar upp ett antal exempel på hur förvaltningarna arbetar strategiskt för att utveckla lösningar och möta barns och ungas behov.

Den vanligaste typen av projekt där barn och unga involveras initieras av förvaltningen i syfte att fånga upp barns och ungas synpunkter och önskemål för utvecklingen av utemiljön. Det sker oftast i form av en dialog i utredningsfasen av planeringsprocessen.

Under dialogen används olika metoder och verktyg i form av teckningar, modeller och enklare platsanalyser. Materialet tolkas sedan av professionella och utgör underlag för utvecklingen av platsen.

Parkförvaltningen har ett tydligt uppdrag att arbeta utifrån ett barnperspektiv och beaktar därför möjligheter både barns och ungas formella och informella delaktighet.

SLUTSATS

Barn och unga ses som viktiga användare av utemiljön och många av projekten som parkförvaltningarna driver riktar sig mot barn och unga. Det finns etablerade rutiner och arbetssätt i de studerade parkförvaltningarna.

De projekt som barn och unga involveras i rör ofta platser avsedda för dem t.ex. lekplatser och skateparker. Deltagande sker ofta i form av en formell dialogprocess i samverkan med fritidsförvaltningen, skola, förskola och fritids- och ungdomsgård. Projekt som initieras av barn och unga är få och sker främst genom medborgarförslag, ofta med hjälp av en vuxen.

Trots möjligheterna för delaktighet på operationell nivå inom parkförvaltningen så ligger fokus för barns och ungas deltagande mestadels på taktisk-, och policynivå och rör frågor om fysisk planering och stadsutveckling.

Förslag på åtgärder inom organisationen för att främja barns och ungas delaktighet:

- ✓ Ett genomgående barnperspektiv i alla styrdokument och policys som rör förvaltningens arbete.
- ✓ En tydlig ansvarsfördelning för att driva frågorna inom förvaltningen.
- ✓ Kunskap om barn och ungas behov bland medarbetare.
- ✓ Samarbeten inom och utanför organisationen för att driva arbetet strategiskt i kommunen.
- ✓ Anpassade kommunikationsvägar för att upprätta kontakt mellan förvaltningen och barn och unga.
- ✓ Tillräckliga resurser i form av tid, budget och personal för genomförande av dialogprocesser.
- ✓ Rutiner för återkoppling, utvärdering och erfarenhetsåterföring för projekt som inkluderar barn och unga.

Nina Törn
nirn0001@stud.slu.se

SCIENCE AND EDUCATION
FOR SUSTAINABLE LIFE